

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Άννα Ιορδανίδου

Αναστασία Αναστασοπούλου

Ιωάννης Γαλανόπουλος

Ιωάννης Δρυς

Άννα Κόττα

Πέτρος Χαλκιάς

Γλώσσα
Ε΄ Δημοτικού

***Της γλώσσας
ρόδι και ροδάνι***

γ' τεύχος
1ος τόμος

Α. Δασκαλάκη, 2007

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού

Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι

γ΄ τεύχος

1ος τόμος

Ενότητες 13η, 14η & 15η

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή
υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού
με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το
Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Οικονόμου

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδ. Ινστιτ.

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από
το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και
25% από εθνικούς πόρους.**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Άννα Ιορδανίδου,

*Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του
Πανεπιστημίου Πατρών*

Αναστασία Αναστασοπούλου,

Εκπ/κός

Ιωάννης Γαλανόπουλος, *Εκπ/κός*

Ιωάννης Δρυς, *Εκπ/κός*

Άννα Κόττα, *Εκπ/κός*

Πέτρος Χαλικιάς, *Εκπ/κός*

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Αθανάσιος Τριλιανός,

Καθηγητής του Πανεπ. Αθηνών

Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σχολ. σύμβ.*

Ιωάννης Ντελής-Σμυρίλιος, *Εκπ/κός*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Γιώργος Πισκοπάνης,

Σκιτσογράφος-Εικονογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Παναγιώτα Χατζηθεοχάρους,

Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου

Χρήστος Παπαρίζος,
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Πηνελόπη Παπαϊωάννου, Φιλόλογ.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ
Στέφανος Δασκαλάκης,
Εικαστικός καλλιτέχνης

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας
Αποφ. 16158/6-11-06 και
75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

**Αναστασία Αναστασοπούλου
Ιωάννης Γαλανόπουλος
Ιωάννης Δρυς Άννα Ιορδανίδου
Άννα Κόττα Πέτρος Χαλκιάς**

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού

**Της γλώσσας ρόδι
και ροδάνι**

**γ΄ τεύχος
1ος τόμος
Ενότητες 13η, 14η & 15η**

13 κατασκευές

Ενότητα 13

- Περιγράφουμε κατασκευές
- Δίνουμε οδηγίες πώς φτιάχνουμε κατασκευές
- Ξεχωρίζουμε την ενεργητική από την παθητική σύνταξη και μετασχηματίζουμε τη μία στην άλλη

Κατασκευές της φύσης

Πολλά ζώα κατασκευάζουν φωλιές ή αλλάζουν με διάφορες κατασκευές τα μέρη στα οποία ζουν. Τα πουλιά κατασκευάζουν φωλιές όπου γεννούν αυγά και μεγαλώνουν τους νεοσσούς τους. **Τα σκουλήκια της γης και οι ασβοί σκάβουν λαγούμια βαθιά στο έδαφος.** Μερικά ζώα – όπως τα σαλιγκάρια και τα στρείδια, οι αχιβάδες, τα μύδια κ.ά. – αναπτύσσουν κέλυφος γύρω από το σώμα τους για να το προστατεύουν από τα αρπακτικά ζώα.

Φωλιές, λαγούμια και κελύφη, είναι όλα κατασκευές που γίνονται από τα ζώα. Τα ζώα μπορούν και βολεύονται μέσα σ' αυτές. Έτσι, λέμε ότι αυτές είναι «περιβάλλουσες κατασκευές», δηλαδή «περιβάλλουν» τα ζώα (είναι γύρω τους).

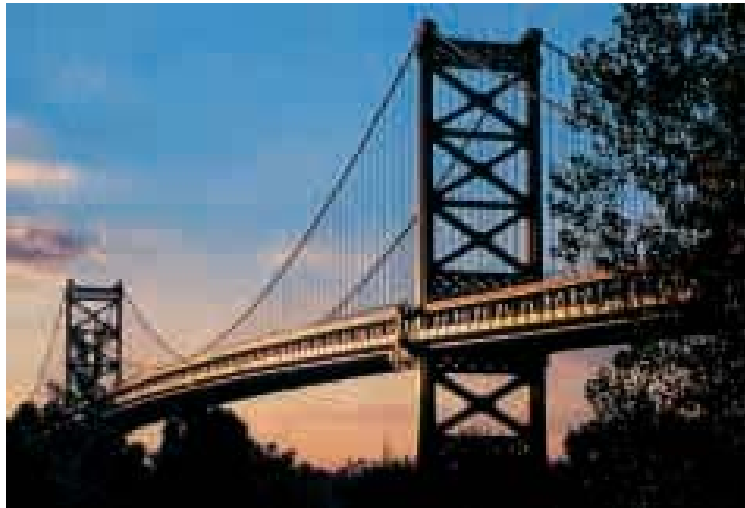
Εμείς οι άνθρωποι, αντί για φωλιές, οικοδομούμε σπίτια, γραφεία και εργοστάσια. Αντί για λαγούμια κατασκευάζουμε τεράστιες σήραγγες και υπόγεια καταφύγια.

Επίσης, οι κατασκευές μπορούν και να είναι υποστηρίγματα. Το στέλεχος ενός φυτού υποστηρίζει το άνθος, κατά τον ίδιο τρόπο που ο φανοστάτης στηρίζει ένα φως ή μια ψηλή κολόνα στηρίζει ένα άγαλμα.

Ο ιστός μιας αράχνης μοιάζει με μια υποστηρικτική κατασκευή η οποία συνδέει (στο χώρο) δύο

κλαδάκια. Κατασκευάζουμε γέφυρες οι οποίες συνδέουν τη μια όχθη του ποταμού με την άλλη.

Τα ζώα χρησιμοποιούν φυσικά υλικά για να φτιάξουν τις κατασκευές τους. Για την ανέγερση των κατασκευών χρησιμοποιούμε κι εμείς φυσικά υλικά. Επιπλέον, **οι επιστήμονες και οι μηχανικοί ανακάλυψαν και έφτιαξαν χιλιάδες τεχνητά υλικά**. Αυτό σημαίνει ότι οι ανθρώπινες κατασκευές μπορούν να είναι πολύ πιο μεγάλες και πολύπλοκες.

εγκυκλοπαίδεια
Ο νεαρός επιστήμονας,
εκδ. Αξιοτέλλη, Αθήνα, 1994

1. Γράψτε σε δύο στήλες ποιες κατασκευές, σύμφωνα με το κείμενο, κάνουν οι άνθρωποι και ποιες κατασκευές δημιουργεί η φύση.

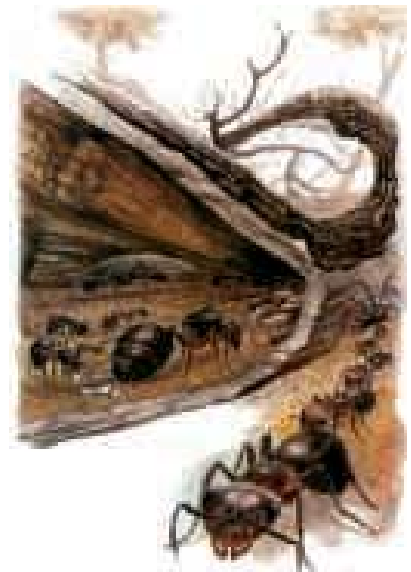
η φύση	οι άνθρωποι

2. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα ανθρώπινων Κατασκευών που μπορούν να συγκριθούν με κατασκευές άλλων ζωντανών οργανισμών. Βρείτε τα κοινά στοιχεία στα παρακάτω ζευγάρια: κέλυφος – τροχόσπιτο,

ρίζα – θεμέλια σπιτιού, ιστός
αράχνης – καλωδιωτή γέφυρα,
κυψέλη μελισσών – πολυκατοικία,
φωλιά μυρμηγκιών –
ουρανοξύστης.

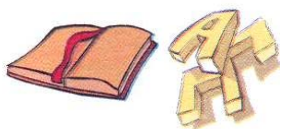
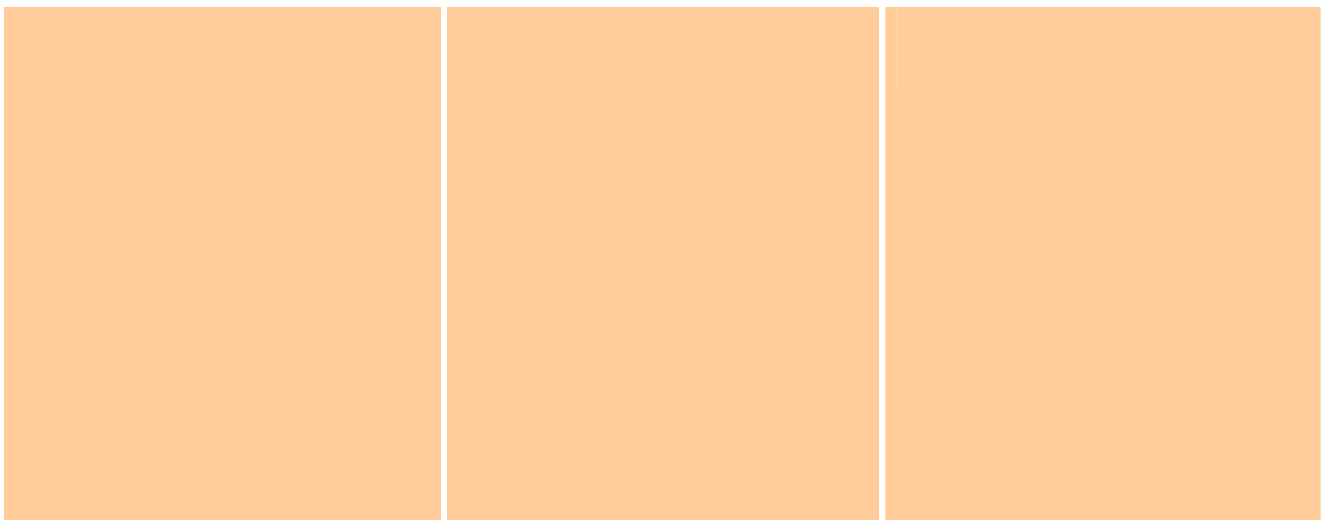
Περιγράψτε μια
ανθρώπινη κατασκευή,
π.χ. το Λευκό Πύργο της
Θεσσαλονίκης, και μια
κατασκευή ενός ζώου,
π.χ. μια φωλιά τερμιτών.

Περιγραφή κτίσματος
Δείτε ενότητα 1,
Ο φίλος μας το περιβάλλον

Ποια υλικά χρησιμοποιούν οι
άνθρωποι για τις κατασκευές τους;
Δώστε παραδείγματα υλικών (στην
επόμενη σελίδα):

- που προέρχονται αποκλειστικά από τη φύση
- που προέρχονται από τη φύση αλλά έχουν μετασχηματιστεί από τον άνθρωπο
- που έχουν παραχθεί τεχνητά στο εργαστήριο

3. Βρείτε τα ρήματα του κειμένου που έχουν και ενεργητική και παθητική φωνή και γράψτε τα στους πίνακες των επόμενων σελίδων στο πρώτο πρόσωπο. Βρείτε ουσιαστικά που ανήκουν στην ίδια οικογένεια

Ρήμα		ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	Ουσιαστικό
		κατασκαυάσθαι		κατασκαυή, κατασκαυστής

Ρήμα		Ουσιαστικό
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	

Ενεργητική – παθητική σύνταξη

Πώς μετατρέπουμε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική

- Το ρήμα από ενεργητικό γίνεται παθητικό.
- Το αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται υποκείμενο του παθητικού ρήματος (σε ονομαστική πτώση).
- Το υποκείμενο του ενεργητικού ρήματος γίνεται ποιητικό αίτιο (πρόθεση από και πτώση αιτιατική).

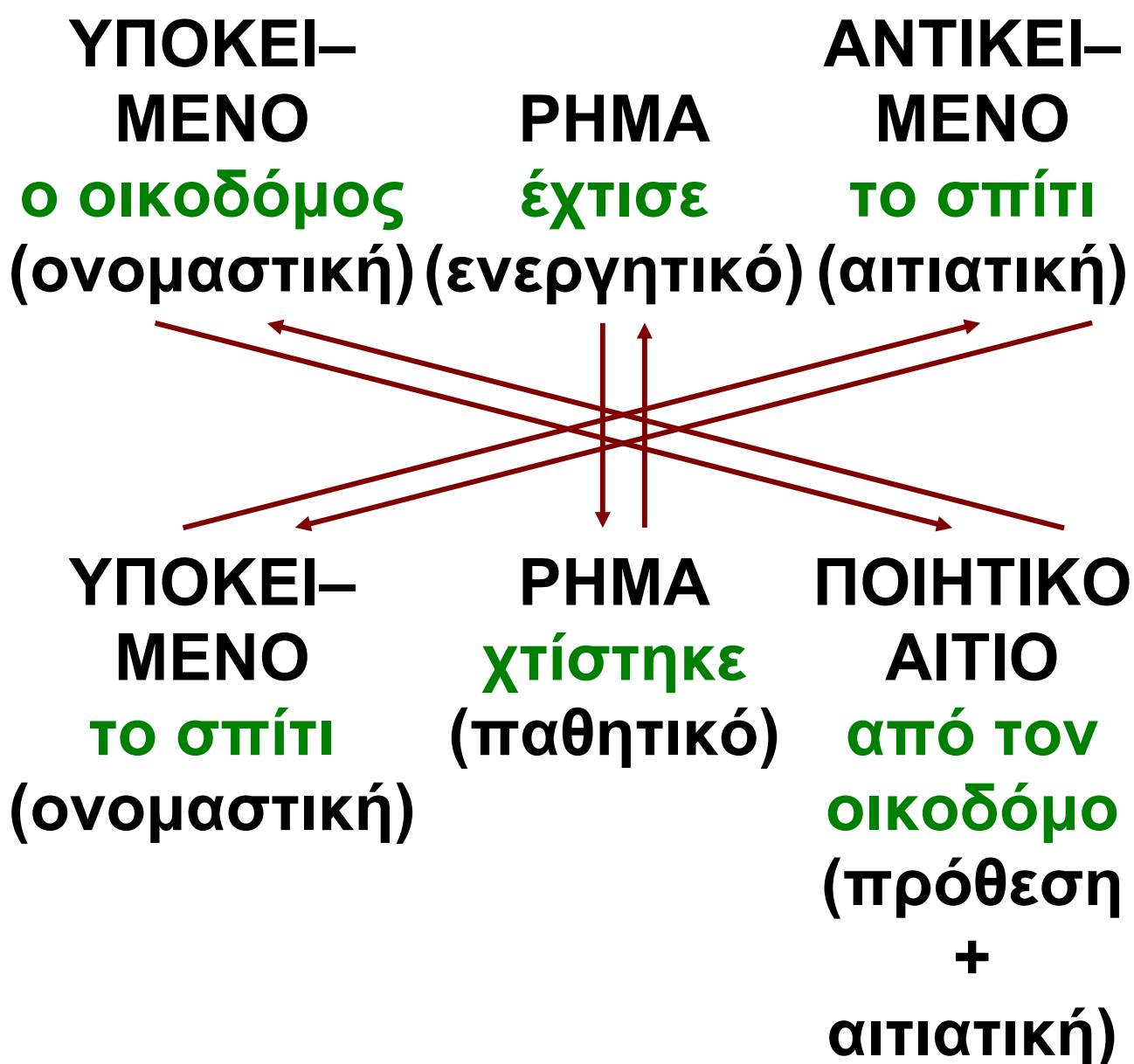
Πώς μετατρέπουμε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική

- Το παθητικό ρήμα γίνεται ενεργητικό.

➤ Το ποιητικό αίτιο του παθητικού ρήματος γίνεται (χωρίς την πρόθεση) υποκείμενο του ενεργητικού ρήματος (σε ονομαστική πτώση).

➤ Το υποκείμενο του παθητικού ρήματος γίνεται αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος (σε αιτιατική πτώση).

ενεργητική – παθητική σύνταξη

4. Στις προτάσεις του κειμένου που είναι με πράσινο χρώμα να μετατρέψετε προφορικά την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Να πείτε ποιο είναι, κάθε φορά, το υποκείμενο και το αντικείμενο.

Κατασκευές των ανθρώπων

Ένα ελληνικό μοναστήρι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Α. ΥΛΙΚΑ

- Ένας μεταλλικός χάρακας.
- Ένα κοπίδι.
- Το ψαλίδι και η κόλλα που περιέχονται στη συσκευασία.

Β. ΤΡΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Οι φωτογραφίες του μνημείου παρατηρούνται προσεκτικά από το μαθητή που πρόκειται να το κατασκευάσει. Δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στις γωνίες, στη στέγη, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στο χώρο που μπορεί να υπάρχει γύρω από το μνημείο.
- Μελετάμε το υλικό που βρίσκεται μέσα στο φάκελο.
- Τα διάφορα τμήματα του μνημείου συναρμολογούνται με τη σειρά, σύμφωνα με τις οδηγίες.

Γ. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

- Σε κάθε σχέδιο υπάρχουν δύο ειδών γραμμές, οι εξωτερικές συνεχόμενες και οι εσωτερικές διακεκομμένες.

- Αρχικά κόβονται από τους μαθητές οι εξωτερικές συνεχόμενες γραμμές.
- Μετά χαράζονται πολύ ελαφρά με τη βοήθεια του χάρακα οι εσωτερικές διακεκομμένες γραμμές.

Δ. ΠΡΟΣΟΧΗ

- Δεν αρχίζουμε να κόβουμε ή να χαράζουμε με το κοπίδι ή να κολλάμε αν δεν είμαστε βέβαιοι για το αποτέλεσμα.
- Προσέχουμε να μην κολλάμε τα διάφορα τμήματα στραβά. Μέχρι να στεγνώσει εντελώς η κόλλα, που συνήθως στεγνώνει εύκολα, φροντίζουμε να πιέζουμε με το χέρι μας τα τμήματα της κατασκευής ή να τοποθετούμε βάρος πάνω σ' αυτά.

- Ελέγχουμε συνεχώς την πορεία κατασκευής του έργου μας και προσαρμόζουμε κάθε επιμέρους τμήμα στη βάση του.

Η κατασκευή δεν είναι δύσκολη, θέλει όμως υπομονή και προσοχή. Να είστε σίγουροι για τον εαυτό σας. Τα χέρια σας είναι ικανά και θα τα καταφέρουν. Είστε παιδιά έξυπνα και δραστήρια. Στο τέλος θα είστε περήφανοι για το έργο σας.

**οδηγίες κατασκευής
Φτιάξεμόνος σου ένα ελληνικό
μοναστήρι (διασκευή)**

1. Οι παρακάτω προτάσεις μάς δείχνουν τις ενέργειες που πρέπει να κάνουμε για να κατασκευάσουμε το μοναστήρι. Μόνο που μπερδεύτηκαν. Βάλτε τες

στη σωστή σειρά, σημειώνοντας μέσα στην παρένθεση τον αριθμό που πρέπει:

() Στην αρχή κόβουμε τις εξωτερικές συνεχόμενες γραμμές.

() Τα υλικά που χρειάζεται να έχουμε είναι ένας μεταλλικός χάρακας, ένα κοπίδι, το ψαλίδι και μία κόλλα.

() Παρατηρούμε προσεκτικά τις φωτογραφίες του μνημείου και δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στις γωνίες, στη στέγη και στο χώρο που μπορεί να υπάρχει γύρω από το μνημείο.

() Μετά χαράζουμε πολύ ελαφρά με τη βοήθεια του χάρακα τις εσωτερικές διακεκομμένες γραμμές.

() Συναρμολογούμε τα διάφορα τμήματα του μνημείου με τη σειρά, ακολουθώντας τις οδηγίες.

2. Να μετατρέψετε τις προτάσεις του κειμένου από παθητική φωνή σε ενεργητική.

Οι φωτογραφίες του μνημείου παρατηρούνται προσεκτικά από το μαθητή.

Τα διάφορα τμήματα του μνημείου συναρμολογούνται από το μαθητή.

Αρχικά κόβονται από τους μαθητές οι εξωτερικές συνεχόμενες γραμμές.

Μετά χαράζονται πολύ ελαφρά με τη βοήθεια του χάρακα οι εσωτερικές διακεκομμένες γραμμές από τους μαθητές.

**Υποκείμενο – Ρήμα,
Υποκείμενο – Ρήμα – Αντικείμενο,
Υποκείμενο – Ρήμα –
Κατηγορούμενο
Δείτε ενότητα 7, Μουσική**

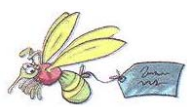

3. Βρείτε και υπογραμμίστε στο μέρος του κειμένου με επικεφαλίδα «Δ. ΠΡΟΣΟΧΗ» (σελ. 21) τα μεταβατικά ρήματα και τα αντικείμενα τους. Μετά γράψτε τα στον πίνακα στην επόμενη σελίδα:

Ρήματα	Αντικείμενα

4. Να βρείτε στην τελευταία παράγραφο του κειμένου που είναι μαυρισμένη τα ρήματα και το κατηγορούμενο και να συμπληρώσετε τον πίνακα στην επόμενη σελίδα:

Ρήμα	Κατηγορούμενο
είναι	δύσκολη

Αναφορικές προτάσεις

Οι αναφορικές προτάσεις αρχίζουν με τις αναφορικές αντωνυμίες **ο οποίος, που, όποιος, όσος** και με τα αναφορικά επιρρήματα **όπου** και **οπουδήποτε**.

Δε χωρίζουμε με κόμμα τις αναφορικές προτάσεις που μας δίνουν μια πληροφορία απαραίτητη για να καταλάβουμε το νόημα. Αυτές τις προτάσεις τις λέμε **αναφορικές προσδιοριστικές**.

Μελετάμε το υλικό που βρίσκεται μέσα στο φάκελο.

(χωρίς την αναφορική πρόταση δεν ξέρουμε πού βρίσκεται το υλικό, δεν ξέρουμε για ποιο υλικό μιλάμε)

Χωρίζουμε όμως με κόμμα τις αναφορικές προτάσεις όταν δεν είναι απαραίτητες για να καταλάβουμε το νόημα, όταν προσθέτουν απλώς μια πληροφορία. Αυτές τις προτάσεις τις λέμε αναφορικές μη προσδιοριστικές ή προσθετικές.

Μέχρι να στεγνώσει εντελώς η κόλλα, που συνήθως στεγνώνει εύκολα, φροντίζουμε...

(προσθέτουμε μια πληροφορία για το πώς στεγνώνει η κόλλα)

5. Στο παρακάτω κείμενο να βρείτε τις αναφορικές προτά-

σεις, να τις υπογραμμίσετε και να βάλετε κόμμα όπου χρειάζεται:

Δημιουργός του ελληνικού θεάτρου σκιών είναι ο Πατρινός ψάλτης Μίμαρος που γύρω στα 1900 έκανε τον Καραγκιόζη οικογενειακό θέατρο. Η τεχνική του Καραγκιόζη βασίζεται σε φιγούρες που τις κινεί ο καραγκιοζοπαίχτης πίσω από έναν μπερντέ*. Όλες οι φιγούρες είναι φτιαγμένες με μεράκι από ανθρώπους που αγαπούν πολύ τον Καραγκιόζη.

Πρωταγωνιστής του θεάτρου σκιών είναι ο Καραγκιόζης που στα τούρκικα σημαίνει μαυρομάτης. Ο Καραγκιόζης είναι ο άνθρωπος που κλέβει επειδή πεινάει, δεν το κάνει για να θησαυρίσει. Και τι κλέβει δηλαδή; Ένα καρβέλι ψωμί.

Ο Καραγκιόζης είναι μια φιγούρα μοναδική που αγαπιέται από όλο τον κόσμο, και κυρίως τα παιδιά, για την εξυπνάδα του, την καπατσοσύνη του και τα πολλά ευρήματα στις πράξεις και στο λόγο του.

Πίσω από ένα φωτισμένο πανί ο καραγκιοζοπαίχτης κινεί τις φιγούρες και δίνει ζωή στις σκιές. Ο καραγκιοζοπαίχτης είναι ταυτόχρονα υποκριτής, ζωγράφος – δημιουργός των φιγούρων που κατασκευάζει, σκηνογράφος και σκηνοθέτης. Η αυθεντικότητα των χαρακτήρων αλλά και η πηγαία έκφραση των συναισθημάτων είναι ίσως τα στοιχεία που έκαναν το Θέατρο Σκιών αγαπημένο θέαμα της νεοελληνικής κοινωνίας.

**Ο Καραγκιόζης που παλιότερα
παιζόταν σε μικρούς χώρους ή σε
καφενεία της Αθήνας και της
ελληνικής επαρχίας είναι λαϊκό
θέατρο. Σήμερα το θέατρο σκιών
είναι ιδιαίτερα αγαπητό στην
ελληνική κοινωνία, και ιδίως στα
παιδιά. Δεν υπάρχει Έλληνας που
να μη γνωρίζει τα πρόσωπα του
θεάτρου σκιών, ακόμη κι αν δεν έχει
δει ποτέ παράσταση. Σε πολλές
περιοχές της Ελλάδας οι
καραγκιοζοπαίχτες εξακολουθούν
με την τέχνη τους να ψυχαγωγούν
το κοινό που ενθουσιάζεται πολύ
με τις ιστορίες του Καραγκιόζη.**

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

*** μπερντές: η οθόνη στο θέατρο
σκιών**

Μαθηματικές κατασκευές

Κατασκευές παραλληλογράμμων

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

1η Κατασκευή

Να
κατασκευάσεις
το πλάγιο
παραλληλό-
γραμμο ΑΒΓΔ,
που έχει
πλευρές
 $AB = 4$ εκ.,
 $AD = 3$ εκ. και
γωνία $A = 70^\circ$.

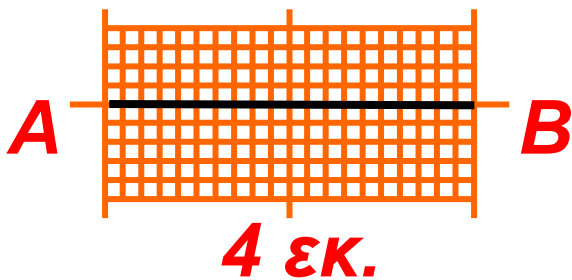
ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

2η Κατασκευή

Να
κατασκευαστεί
το ορθογώνιο
παραλληλό-
γραμμο ΔΕΖΗ,
που έχει
 $DE = 4$ εκ. και
 $DH = 3$ εκ.

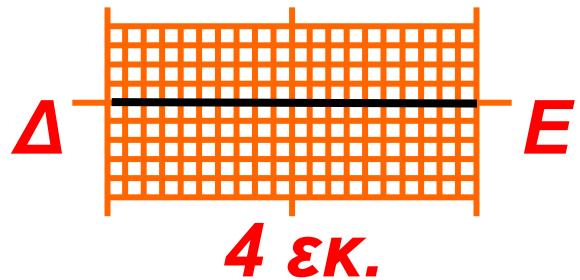
1ο βήμα

Χαράζουμε το
ευθύγραμμο
τμήμα $AB = 4$ εκ.

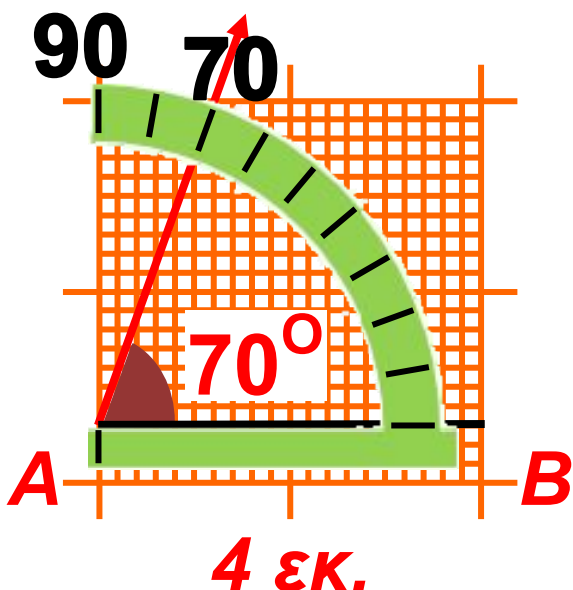
1ο βήμα

Χαράζεται το
ευθύγραμμο
τμήμα $\Delta E = 4$ εκ.

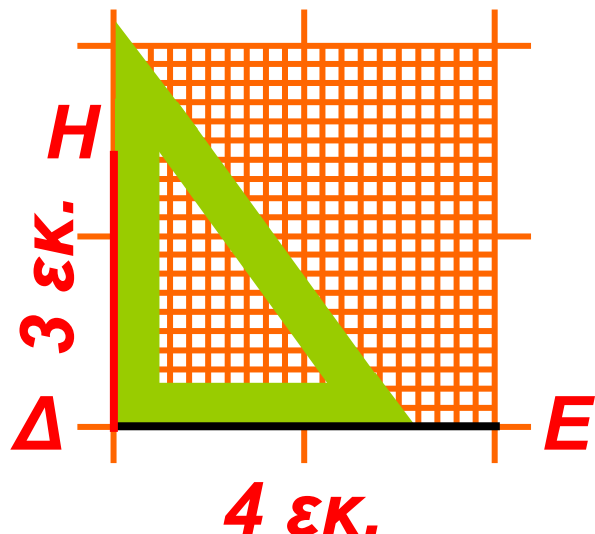
2ο βήμα

Τοποθετούμε το
μοιρογνωμόνιο
στην κορυφή A
και κατασκευά-
ζουμε τη γωνία
 $A = 70^\circ$.

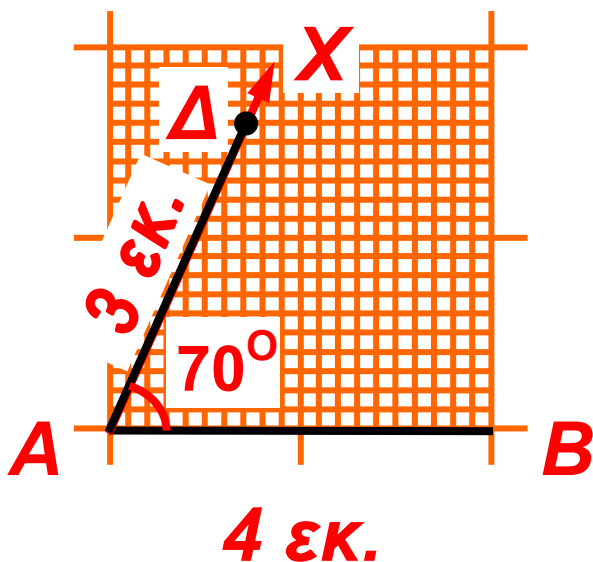
2ο βήμα

Τοποθετείται το
τρίγωνό μας
στην κορυφή Δ
και σχεδιάζεται
η κάθετος
 $\Delta H = 3$ εκ.

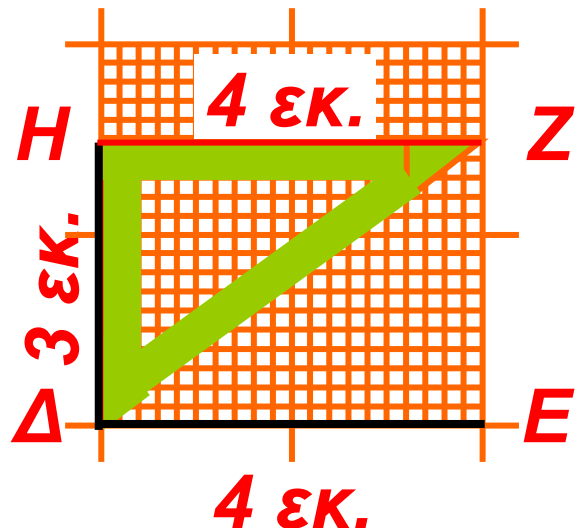
3ο βήμα

Μετράμε με το χάρακα πάνω στην πλευρά AX 3 εκ. και σημειώνουμε την κορυφή Δ .

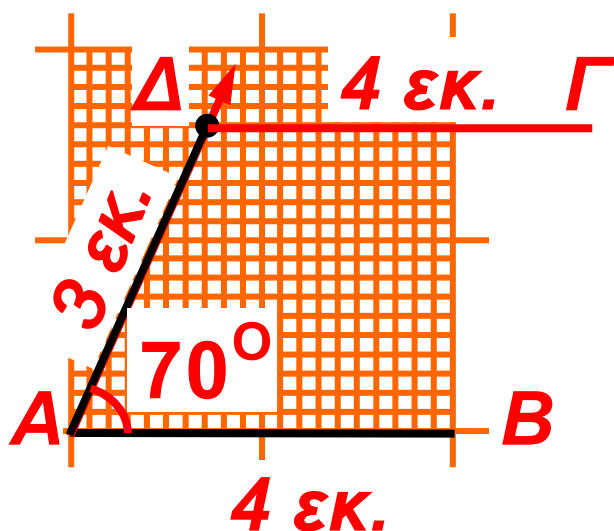
3ο βήμα

Τοποθετείται το τρίγωνό μας στην κορυφή H και χαράζεται η κάθετος $HZ = 4$ εκ.

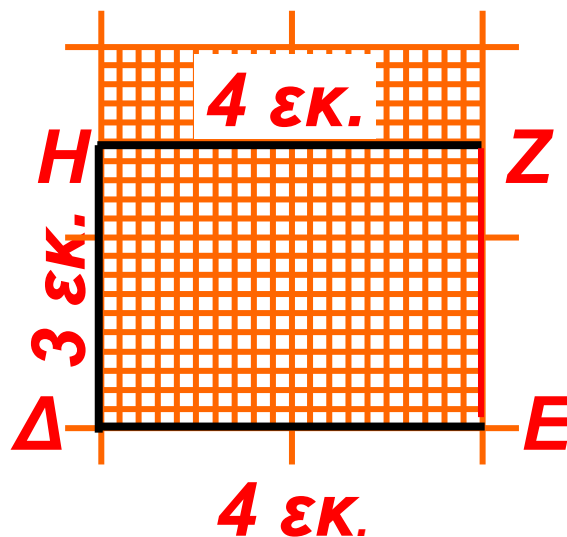
4ο βήμα

Από την κορυφή
 Δ σχεδιάζουμε
παράλληλο
ευθύγραμμο
τμήμα $\Delta\Gamma = 4$ εκ.

4ο βήμα

Ενώνονται οι
κορυφές E και Z .

5ο βήμα

users.thess.sch.gr

1. Μπορείτε να ξαναγράψετε τις οδηγίες στην άλλη φωνή; (στην επόμενη σελίδα)

1η Κατασκευή

- Να κατασκευαστεί το πλάγιο παραλληλόγραμμο ΑΒΓΔ που έχει πλευρές $AB = 4$ εκ., $AD = 3$ εκ. και γωνία $A = 70^\circ$.

- Χαράζεται _____

- _____

- _____

- _____

- _____

2η Κατασκευή

● Κατασκευάστε το ορθογώνιο παραλληλόγραμμο ΔΕΖΗ που έχει $ΔΕ = 4$ εκ. και $ΔΗ = 3$ εκ.

● _____

● _____

● _____

● _____

2. Στο κείμενο συναντάμε τη φράση:

... που έχει πλευρές $AB = 4$ εκ., $AD = 3$ εκ. και γωνία $A = 70^\circ$

καθώς και τις ταμπελίτσες:

1ο βήμα | **2ο βήμα** | **3ο βήμα**
4ο βήμα | **5ο βήμα**

Δοκιμάστε να ξαναγράψετε τη φράση και τις ταμπελίτσες χρησιμοποιώντας γράμματα αντί αριθμούς:

... που έχει πλευρές $AB =$ τέσσερα εκατοστά _____

πρώτο βήμα

Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Αριθ- μοί	Απόλυτα αριθμητικά	Τακτικά αριθμητικά
15	δεκαπέντε	δέκατος πέμπτος
		τριακοστός ένατος
	ογδόντα επτά	
142		
		τριακοσιοστός πρώτος
	εννιακόσια ενενήντα εννέα	

3. Στο κείμενο βρίσκονται οι λέξεις *ορθογώνιο παραλληλόγραμμο, ευθύγραμμο και μοιρογνωμόνιο.*

Είναι λέξεις που μαζί με άλλες χρησιμοποιούμε στη γεωμετρία. Οι περισσότερες από αυτές είναι σύνθετες και περιέχουν κάποια ρίζα αρχαίας λέξης, αφού οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν αυτή την επιστήμη.

Ας δούμε μερικές:

γεωμετρία = *γη* + *μετρών*, η μέτρηση της γης

ορθογώνιο = το σχήμα που έχει ορθές γωνίες

ευθύγραμμο τμήμα = *ευθεία* + *γραμμή*, *τμήμα* < *τέμνω* = κόβω κομμάτι ευθείας γραμμής

παραλληλόγραμμο = *παρά* + *άλληλο* + *γραμμή*, το σχήμα που έχει παράλληλες γραμμές

ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

	σημασία	σύνθετες λέξεις
α (αν-)	[στερη- τικό]	άκακος, ανάξιος, άτιμος, ακίνητος
αιι-	πάντα, αδιάκοπα	αικίνητος, αιθαλής
αλληλο-	ο ένας τον άλλο	αλληλοκατη- γορούνται, αλληλογραφία
αμφι-	από τα δύο μέρη	αμφίβιο
αρχι-	πρώτος, ανώτερος	αρχιεργάτης, αρχιστράτηγος
αυτο-	από μόνος μου	αυτοτραυμα- τίζομαι, αυτοκριτική
διχο-	μοιρα- σμένος σε δύο	διχόνοια, διχογνωμία

δυσ-	δύσκολα, κακά	δύσπιστος, δυστυχία
ευ-	καλά, εύκολα	εύπιστος, ευτυχία
ημι-	μισό	ημισφαίριο, ημίθεος
ομο-	μαζί, ίδια	ομόθρησκος, ομόφωνος
παν-	όλος	πάνθεο, πανελλήνιο
πυρο-	φωτιά	πυροσβέστης, πυρασφάλεια
τηλε-	μακριά	τηλέφωνο, τηλεόραση

- Με τη βοήθεια του πίνακα, αλλά και βρίσκοντας τα συνθετικά, μπορείτε να εξηγήσετε τις επόμενες λέξεις και φράσεις από τη γεωμετρία;

ημικόκλιο = ημι + κύκλος > μισός κύκλος

ομόκεντροι κύκλοι = _____

διχοτόμος μιας γωνίας = _____

ισόπλευρο τρίγωνο = _____

οξυγώνιο τρίγωνο (οξύς = μυτερός)
= _____

τετράπλευρο σχήμα = _____

Σε λέξεις της γεωμετρίας συναντάμε
και κάποιες αρχαίες προθέσεις,
συνήθως ως πρώτο συνθετικό, για
παράδειγμα: διαγώνιος < διά +
γωνία.

Στα αρχαία ελληνικά κάθε πρόθεση από μόνη της σήμαινε κάτι. Αυτή τη σημασία η πρόθεση τη μετέδιδε στη νέα λέξη. Ας δούμε το παράδειγμα του ρήματος *βάλλω*:

ΠΡΟΘΕΣΗ	ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ
αμφί	και από τις δυο πλευρές
ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ	
αμφιβάλλω	
δεν είμαι βέβαιος, διστάζω, πηγαίνω πότε προς τη μία πότε προς την άλλη πλευρά, π.χ. <i>Αμφιβάλλω για τις προθέσεις του.</i>	

ΠΡΟΘΕΣΗ	ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ
ανά	πάνω σε κάτι ή ξανά
ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ	
αναβάλλω	
δεν κάνω κάτι και λέω ότι θα το κάνω άλλη φορά, π.χ. <i>Αναβάλλουμε τον ποδοσφαιρικό αγώνα λόγω βροχής.</i>	

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

διά

μέσα από

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

διαβάλλω

βάζω ανάμεσα σε μένα και σε κάποιον άλλο κατηγορίες, συκοφαντίες, π.χ.

Με διαβάλλει στους συμμαθητές μου λέγοντας ότι είμαι ψεύτης.

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

εις

μέσα σε

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

εισβάλλω

μπαίνω μέσα με ορμητικό τρόπο, π.χ. *Ο στρατός εισβάλλει στην πολιορκημένη πόλη.*

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

ΕΚ

Έξω ή μακριά από

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

εκβάλλω

ρίχνω έξω, βγάζω έξω με δύναμη,
π.χ. *Τα κύματα εκβάλλουν τα
σκουπίδια στην ακτή.*

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

ΕΠΙ

πάνω σε

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

επιβάλλω

βάζω μια υποχρέωση πάνω σε
κάποιον, τον αναγκάζω να κάνει
κάτι, π.χ.

Του επιβάλλουν αυστηρή τιμωρία.

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

κατά

προς τα κάτω ή εναντίον

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

καταβάλλω

ρίχνω κάτω κάποιον, τον κάνω να
μην έχει δύναμη, π.χ.

Η αρρώστια τον καταβάλλει.

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

μετά

μαζί με ή κατόπιν

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

μεταβάλλω

κάνω να γίνει κάτι διαφορετικό, να είναι μετά διαφορετικό, το αλλάζω, π.χ. *Το αεροπλάνο μεταβάλλει την πορεία του.*

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

παρά

δίπλα, κοντά σε ή
παράλληλα

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

παραβάλλω

συγκρίνω, βάζω δίπλα, π.χ. *Παραβάλλω ένα κείμενο με ένα άλλο.*

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

περί

γύρω από

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

περιβάλλω

τοποθετώ γύρω, π.χ. *Περιβάλλουν τον κήπο με φράχτη.*

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

προ

**μπροστά από κάτι ή
πριν, προηγούμενως**

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

προβάλλω

βάζω μπροστά, εμφανίζω, π.χ.

***Προβάλλουν με τις διαφημίσεις τα
προϊόντα τους.***

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

προς

με κατεύθυνση σε

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

προσβάλλω

**λέω κάτι κακό προς την
κατεύθυνση κάποιου, π.χ.**

Με προσβάλλεις με αυτά που λες.

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

συν

μαζί με

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

συμβάλλω

βοηθάω μαζί με κάποιον ώστε να γίνει κάτι, π.χ.

Ο δήμος συμβάλλει οικονομικά στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που θα γίνουν στο σχολείο μας.

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

υπέρ

πάνω από, πέρα από,
πάρα πολύ

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

υπερβάλλω

κάνω να φαίνεται κάτι μεγαλύτερο, υπερβολικό, π.χ.

Νομίζω ότι υπερβάλλεις όταν λες ότι η ομάδα σου είναι η καλύτερη στον κόσμο.

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ

ΥΠΟ

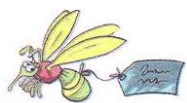
κάτω από

ΣΥΝΘΕΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

υποβάλλω

βάζω κάποιον κάτω από μια δοκιμασία, π.χ. *Τον υποβάλλουν σε βασανιστήρια.*

Εξηγήστε με παρόμοιο τρόπο στο τετράδιο σας τις λέξεις: περίμετρος, συμμετρία, διάμετρος.

Με ένα ή με δύο λ;

Ενεστώτας οριστικής	Ενεστώτας υποτακτικής
ανα-βάλλ-ω	να ανα-βάλλ-ω
Παρατατικός	Εξακολουθητικός μέλλοντας
ανέ-βαλλ-α	θα ανα-βάλλ-ω
Αόριστος οριστικής	Αόριστος υποτακτικής
ανέ-βαλ-α	να ανα-βάλ-ω

Συνοπτικός μέλλοντας	Παρακείμενος
θα ανα-βάλ-ω	έχω ανα-βάλ-ει
Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος μέλλοντας
είχα ανα-βάλ-ει	θα έχω ανα-βάλ-ει

Στα ρήματα που έχουν ως δεύτερο συνθετικό τους το ρήμα **βάλλω** η οριστική και η υποτακτική του ενεστώτα, ο παρατατικός και ο εξακολουθητικός μέλλοντας γράφονται με δύο λ (λλ), γιατί οι χρόνοι αυτοί έχουν θέμα **βάλλ-** (αναβάλλω / ανέβαλλα / θα αναβάλλω). Όμως η οριστική και η υποτακτική του αορίστου, ο συνοπτικός μέλλοντας, ο παρακείμενος, ο υπερσυντέλικος και ο συντελεσμένος μέλλοντας γράφονται με ένα λ (λ), γιατί οι

χρόνοι αυτοί έχουν θέμα **βαλ-**
(**ανέβαλα / θα αναβάλω / έχω**
αναβάλει / είχα αναβάλει, θα έχω
αναβάλει).

Ανέβαλλε συνεχώς το ταξίδι που
ήθελε να κάνει, (παρατατικός)

Ανέβαλε την εκδρομή λόγω
βροχής, (αόριστος)

Κάθε φορά που θα κάνει κάτι κακό,
θα του επιβάλλουν τιμωρία,
(εξακολουθητικός μέλλοντας)

Θα του επιβάλλουν αυστηρή ποινή
στο δικαστήριο, (συνοπτικός
μέλλοντας)

Θέλει **να επιβάλλει** πάντα τη γνώμη
του. (ενεστώτας υποτακτικής)

Κατόρθωσε **να επιβάλει** σε όλους
τη γνώμη του. (αόριστος
υποτακτικής)

4. Στο παρακάτω κείμενο γράψτε τα ρήματα στο σωστό τύπο. Προσέξτε πότε θα βάλετε λ ή λλ:

Σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας τους οι άνθρωποι σχεδίαζαν και κατασκεύαζαν γέφυρες. Οι γέφυρες χτίζονται πάνω από ποτάμια, από φαράγγια και τεχνητά κανάλια, πάνω από μεγάλες οδικές αρτηρίες ή όπου αλλού (επιβάλλω)

_____ η ανάγκη για διευκόλυνση της κυκλοφορίας των οχημάτων.

Οι καλύτεροι αρχιτέκτονες, οι μηχανικοί και οι τεχνίτες, σε κάθε εποχή, (καταβάλλω) _____ κάθε προσπάθεια για να πετύχουν κατασκευές όμορφες, δυνατές και καλοφτιαγμένες που δεν (προσβάλλω) _____ το περιβάλλον. Οι σημερινές

υπερσύγχρονες γέφυρες έχουν
(μεταβάλλω) _____
τις συνθήκες επικοινωνίας κι έχουν
(συμβάλλω) _____
στη συντόμευση της απόστασης
ανάμεσα στις πόλεις. Κάποιοι
μάλιστα, θέλοντας να (υπερβάλλω)
_____, τις
(παραβάλλω) _____
με τα επτά θαύματα του αρχαίου
κόσμου.

13 κατασκευές

Μαθαίνω περισσότερα για τις κατασκευές

Ανακαλύπτω την επιστήμη (σειρά Βιβλίων), εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.

Αντονέλλι Μάρκο, *Βλέπω, ενεργώ, κατασκευάζω*, μετάφρ. Ν. Ιορδανίδου, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1995.

Καλλιτεχνικές κατασκευές (σειρά Βιβλίων), εκδ. Εργάνη, Αθήνα.

Λάιμος Άννα – Σαντούρνι Λάια, *Δημιούργησε και ανακύκλωσε*, μετάφρ. Λ. Παλλαντίου, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1996.

Μεϊμάρης Γεώργιος – Μεϊμάρη Δήμητρα, *Καλλιτεχνικές δημιουργίες*, εκδ. Καμπάνα, Αθήνα, χ.χ.

Delpeux Henri, *Κούκλες και μαριονέτες*, μετάφρ. Α. Στρουμπούλη, εκδ. Gutenberg Αθήνα, 1987.

Ugolini Leonardo, *Δημιουργίες με την άμμο* (σειρά Βιβλίων), μετάφρ. Marina Morenou, εκδ. Φλούδας, Θεσσαλονίκη.

***Πρωτότυπες ιδέες και κατασκευές για το σχολείο και το σπίτι*, εκδ. Ντουντούμη, Αθήνα, 1999.**

Semling Marion, *Δημιουργικές κατασκευές για παιδιά*, 2 τόμοι, μετάφρ. Εύη Σίσκου, εκδ. Μαλλιάρης–Παιδεία, Θεσσαλονίκη, 2002.

***Φτιάχνω μόνος μου* (σειρά Βιβλίων), εκδ. Modern Times, Αθήνα.**

**Φτιάξε μόνος σου τον Καραγκιόζη,
εκδ. Καμπάνα, Αθήνα, χ.χ.**

**Χειροτεχνήματα, Παγκόσμια
Εγκυκλοπαίδεια Χειροτεχνίας,
εκδ. Πήγασος, Αθήνα, χ.χ.**

**Ανθολόγιο: Ρενέ Γκοσινύ – Αλμπέρ
Ουντερζό [Στρατός για ... κλάματα],
6ος τόμος, σελ. 90**

Διορθώνω το γραπτό μου

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζονται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου.)

- 1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευτείτε τα σημεία που προτείνονται για ανάπτυξη στην εκφώνηση της εργασίας παραγωγής γραπτού λόγου.)**
- 2. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;**
- 3. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;**
- 4. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα;**

- 5. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;**
- 6. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;**
- 7. Οργάνωσα το γραπτό μου σε παραγράφους;**
- 8. Πώς είναι η ορθογραφία;
Χρησιμοποίησα το λεξικό μου;**
- 9. Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;**
- 10. Χρησιμοποίησα πολλές διαφορετικές λέξεις ή
χρησιμοποίησα πολλές φορές τις ίδιες λέξεις;**
- 11. Πώς είναι η εμφάνιση του γραπτού μου; Μπορεί να το διαβάσει κανείς εύκολα;**

Ενότητα 14

Η ημέρα της Λαμπρής

Καθαρότατον ήλιο επρομηνούσε
της αυγής το δροσάτο ύστερο
αστέρι*,
σύγνεφο, καταχνιά δεν απερνούσε
του ουρανού σε κανένα από τα μέρη
και από κει κινημένο αργοφυσούσε
τόσο γλυκό στο πρόσωπο το αέρι,
που λες και λέει μες στης καρδιάς
τα φύλλα:
γλυκιά η ζωή και ο θάνατος μαυρίλα.

*ύστερο αστέρι: ο Αυγερινός

Χριστός Ανέστη! Νέοι, γέροι και
κόρες,
όλοι, μικροί μεγάλοι ετοιμαστείτε
μέσα στες εκκλησίες τες
δαφνοφόρες
με το φως της χαράς
συμμαζωχτείτε,
ανοίξτε αγκαλιές ειρηνοφόρες,
ομπροστά στους αγίους και
φιληθείτε
φιληθείτε γλυκά χείλη με χείλη,
πέστε «Χριστός Ανέστη» εχθροί και
φίλοι.

Δάφνες εις κάθε πλάκα έχουν οι
τάφοι
και βρέφη ωραία στην αγκαλιά οι
μανάδες
γλυκόφωνα, κοιτώντας τες
ζωγραφισμένες εικόνες,
ψάλλουνε οι ψαλτάδες
λάμπει το ασήμι, λάμπει το χρυσάφι

από το φως που χύνουνε οι
λαμπάδες,
κάθε πρόσωπο λάμπει απ' το
αγιοκέρι
όπου κρατούνε οι χριστιανοί στο
χέρι.

Διονύσιος Σολωμός

- Πώς περιγράφεται η φύση στην πρώτη στροφή;
- Πώς χαρακτηρίζει τη ζωή και πώς το θάνατο ο ποιητής; Γιατί;
- Η δεύτερη στροφή μάς δίνει την εικόνα του ελληνικού Πάσχα. Σχολιάστε το μήνυμα της.
- Ποιο είναι το ρήμα που επαναλαμβάνεται στην τρίτη στροφή; Γιατί;
- Ποια συναισθήματα σας δημιουργεί η εικόνα των χριστιανών με τις λαμπάδες στα χέρια;

Ανάσταση

**Άκου τον ξάστερο ουρανό πώς
οι καμπάνες σειούνε.
Όπου καρδιά, χαρμόσυνες
λαχτάρες απαντούνε.**

**Ανάστας' είναι σήμερα! Παιδιά,
γυναίκες, γέροι
κόκκινο αυγό στην τσέπη τους,
χρυσό κερί στο χέρι.**

**Όσ' άστρα 'ναι στον ουρανό, τόσα
στον κάμπο κρίνα.
Όλα έχουνε στην καθαρή ψυχήν
Απρίλη μήνα.**

**Της εκκλησίας φουντώσανε δάφνη
πολλήν οι στύλοι.
Ειρήνη! Ειρήνη! Φιληθείτε, οχτροί
μαζί και φίλοι...**

Κώστας Βάρναλης

• Να συγκρίνετε το ποίημα του Κ. Βάρναλη με το ποίημα του Δ. Σολωμού. Να περιγράψετε προφορικά την εικόνα που νομίζετε ότι δίνει για την Ανάσταση το κάθε ποίημα.

- Ποια μηνύματα στέλνουν και τα δύο ποιήματα στους ανθρώπους;
- Ποια σημασία έχει η δάφνη που αναφέρεται και από τους δύο ποιητές;

Διαβάστε από το Ανθολόγιο: *Η Ανάσταση του Ιησού*, του Ρωμανού του Μελωδού, 4ος τόμος, σελ. 83.

Μαριάμ

Βυζαντινή
εικόνα
Εμμανουήλ
Λαμπάρδου

Η Μαριάμ ένιωσε πως κάποιος μπήκε στην αυλή της, κι ανοίγοντας τα μάτια, είδε μπροστά της τον Ιωάννη, που ανάσαινε με κομμένη αναπνοή και μιλούσε με την ψυχή στα δόντια.

- Πού ήσουνα, της λέει, και δεν ήρθες να δεις τι έγινε;
- Τι έγινε; ρώτησε και εκείνη και πετιέται ολόρθη, κατεβάζοντας τη μαντίλα της.
- Έπιασαν το γιο σου και διδάσκαλό μου και πάνε να τόνε σταυρώσουν!

Τότες η Μάνα σήκωσε τα χέρια της ψηλά και ξεφώνισε:

- Παιδί μου, παιδί μου! Τι κακό έκαμες και θέλουνε να σε σταυρώσουν;

Και με το νου θολωμένο, όρμησε έξω από το σπίτι της και πήρε το δρόμο κλαίοντας, κι αμέσως ο έρημος δρόμος γέμισε από θρήνους γυναικών, που έτρεχαν βγαίνοντας από τα σπίτια τους όπως όπως, κι ανάμεσα σε αυτές την ακολουθούσαν από κοντά η Μάρθα και η Μαρία η Μαγδαληνή και η Σαλώμη, και πλήθος άλλα κορίτσια, και δίπλα της την επαράστεκε ο Ιωάννης, χλωμός, πηγαίνοντας με χαμηλωμένα βλέφαρα, ώσπου τέλος έφτασαν στο μέρος όπου ήταν ο όχλος, και ο ένας έσπρωχνε τον άλλον για να δει και βλαστημούσαν κι έφτυναν και

**ούρλιαζαν και ο αναβρασμός ήτανε
μεγάλος και βουερός.**

**Τότες η Μαρία, κοιτάζοντας
σαστισμένη, ρωτά τον Ιωάννη:**

- Πού είναι ο γιος μου;**
- Να, της αποκρίνεται. Βλέπεις
εκείνον εκεί που φορεί ένα
αγκάθινο στεφάνι και του έχουν
δέσει τα χέρια; Αυτός είναι!**

**Και καθώς έκανε έτσι η Θεοτόκος
ψάχνοντας με το μάτι και τον
αντίκρισε, ο κόσμος έσβησε γύρω
της κι έπεσε καταγής χωρίς πνοή.**

**Αιμιλία Δάφνη, *Μαριάμ*,
«Τα αγαπημένα μου διηγήματα»**

**Περιγράψτε με δικά σας λόγια
τη σκηνή σε ένα σύντομο κείμενο.
Βρείτε στο βιβλίο των
Θρησκευτικών σχετικές
πληροφορίες και καταγράψτε σε**

έναν πίνακα τα βασικά γεγονότα των Παθών του Χριστού.

Διαβάστε από το **Ανθολόγιο**:
Τα γόνατα του Ιησού, του Ν.
Βρεττάκου, 4ος τόμος, σελ. 77.

Έθιμα του Πάσχα

Το Πάσχα είναι η μεγαλύτερη γιορτή του χριστιανισμού. «Εορτών εορτή και πανήγυρις εστί πανηγύρεων» λέει το τροπάριο. Προέρχεται από το εβραϊκό Πάσχα, που και αυτό έχει τις ρίζες του στην αρχαία Αίγυπτο. Με το «Πισάχ» (η λέξη σημαίνει *διάβαση, πέραςμα*) οι Αιγύπτιοι γιόρταζαν το πέραςμα του Ήλιου από τον ισημερινό, την εαρινή δηλαδή ισημερία, και μαζί της τον ερχομό της άνοιξης. Οι Εβραίοι καθιέρωσαν και αυτοί τη γιορτή σε ανάμνηση της απελευθέρωσής τους

**από τους Αιγυπτίους και της
διάβασης της Ερυθράς Θάλασσας.
Παράλληλα όμως και για να
χαιρετίζουν το τέλος του χειμώνα
και την αρχή της άνοιξης.**

**Στη χριστιανική γιορτή δόθηκε το
όνομα «Πάσχα» και με απόφαση
της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου το
325 μ.Χ. ορίστηκε να γιορτάζεται
την πρώτη Κυριακή μετά από την
πανσέληνο της εαρινής ισημερίας.
Το Πάσχα, ο λαός, μαζί με την «εκ
νεκρών Ανάσταση» του Χριστού, τη
νίκη δηλαδή ενάντια στο θάνατο,
γιορτάζει και την ανάσταση της
άνοιξης, το ξύπνημα της φύσης
μετά τη νάρκη του χειμώνα.**

**Με τη λέξη Πάσχα, Λαμπρή και
Λαμπρά (στην Κύπρο) εννοούμε
δυο βδομάδες που αρχίζουν από
την Ανάσταση του Λαζάρου και
τελειώνουν την Κυριακή του Θωμά.**

Τη βδομάδα των Παθών και τη βδομάδα της Λαμπρής ή Λαμπροβδομάδα.

Από τα βυζαντινά ακόμα χρόνια οι χριστιανοί προετοιμάζονταν καιρό πριν για τις πασχαλινές γιορτές. Έβαφαν τα σπίτια τους, έστρωναν στο πάτωμα κλαδιά από αρωματικά φυτά, δάφνη, μυρσίνη, δενδρολίβανο, λεμονιά, έφτιαχναν καινούρια ρούχα, τα λαμπριάτικα.

Ανήμερα το Πάσχα όλοι αντάλλασσαν δώρα και ασπασμούς και εύχονταν «Καλό Πάσχα», ενώ τη νύχτα οι δρόμοι και τα σπίτια ήταν φωταγωγημένα.

Τον καιρό της Τουρκοκρατίας το Πάσχα είχε εντελώς ιδιαίτερη σημασία για τους Έλληνες. Μαζί με τα Πάθη του Χριστού και την Ανάσταση, ζωντάνευαν και τα πάθη

του λαού και μεγάλωναν οι ελπίδες για την Ανάσταση του Γένους.

Πρόγραμμα Μελίνα,
Έθιμα του Πάσχα

Μερικά από τα έθιμα της Μεγάλης Πέμπτης

Τα πασχαλινά έθιμα αρχίζουν κυρίως από τη Μεγάλη Πέμπτη, επειδή από την ημέρα αυτή αρχίζουν οι ετοιμασίες για το Πάσχα.

Από το πρωί οι γυναίκες καταγίνονται με το ζύμωμα. Ζυμώνουν τις κουλούρες της Λαμπρής. Τις ζυμώνουν με διάφορα μυρωδικά και τις στολίζουν με ξηρούς καρπούς και με στολίδια από ζυμάρι. Τα ονόματα τους ποικίλλουν, ανάλογα με το σχήμα που τους δίνουν. Λέγονται *κουτσούνες*,

**κουζουνάκια, κοφίνια, καλαθάκια,
δοξάρια, αυγούλες, λαζαράκια κτλ.**

**Αναφέρω τον τρόπο του
ζυμώματος που συνηθίζεται στην
Κορώνη. Εκεί τις λαμπριάτικες
κουτσούνες τις ζυμώνουν με λάδι,
μύγδαλα και γλυκάνισο. Τις
κουτσούνες τις πλάθουνε
στρογγυλές σαν κουλούρες ή
μακρουλές και τις περιπλέχουνε
(στολίζουνε) μέσα σε ζυμάρι.
Βάζουνε στη μέση το κόκκινο το
αυγό και στολίζουνε την κουτσούνα
με αγκιναρίτσες, με πουλάκια, με
μύγδαλα και σουσάμι. Αυτές που
είναι να τις μεράσουνε σε μικρά
παιδιά τις κάνουνε σωστές
κουτσουνίτσες, με πόδια, με χέρια,
με κεφάλι.**

**Τότε ζυμώνουν και κουλούρι για
την Πρωτομαγιά.**

Άλλη ασχολία της ημέρας αυτής είναι το *βάψιμο των αυγών*. Πάσχα χωρίς κόκκινα αυγά δε νοείται. Γι' αυτό και η Μεγάλη Πέμπτη λέγεται κοινά *Κόκκινη Πέψη* ή *Κοκκινοπέψη*.

Στην Καστοριά απλώνουν στα παράθυρα κόκκινες βελέντζες και κόκκινα μαντίλια.

Στην Αγιάσο Λέσβου στα Δώδεκα Ευαγγέλια παίρνανε οι γυναίκες κερί, κι ένα ένα Ευαγγέλιο που τελείωνε, κάνανε από το κερί με ένα κομματέλι ένα σταυρό. Μαζεύανε δώδεκα σταυρέλια και τα πηγαίνανε στο σπίτι να τα κολλήσ' νε παντού στ' αντιγώνια του σπιτιού, για να φοφήσ'νε οι ψύλλοι, οι κοριοί κτλ.

Γ.Α. Μέγας, *Ελληνικές γιορτές και έθιμα της λαϊκής λατρείας*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα, 1988

Τα κυριότερα πασχαλινά έθιμα

- Πασχαλινοί χαιρετισμοί, όπως π.χ. «Χριστός Ανέστη» και η τυπική ανταπάντηση «Αληθώς Ανέστη» ή «Αληθώς ο Κύριος»
- λαμπριάτικες κουλούρες, κουλούρια, τσουρέκια, κόκκινα αυγά
- οβελίας (αρνί που ψήνεται στη σούβλα)
- έθιμο της Αγάπης
- έθιμο σχετικό με το Άγιο Φως ή το Νέο Φως

Συγκεντρώστε όλα τα έθιμα που ξέρετε από την περιοχή σας ή από οποιοδήποτε μέρος της Ελλάδας και παρουσιάστε τα προφορικά στην τάξη. Πρέπει να αναφέρετε σε ποια κατηγορία ανήκουν (βλ. τον παραπάνω

πίνακα), ποια μέρα ή ποιες μέρες γίνονται, με ποιον τρόπο, ποια είναι η σημασία τους, τι πιστεύει ο λαός γι' αυτά (συμβουλευτείτε τα παραπάνω κείμενα).

Διαβάστε από το **Ανθολόγιο: Τα κόκκινα αυγά**, του Γ. Ξενόπουλου, 4ος τόμος, σελ. 88.

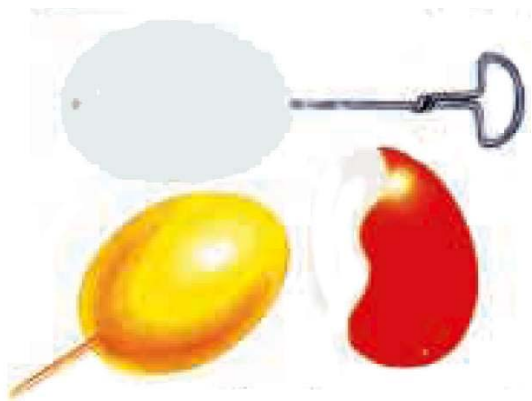
Δημιουργήστε πασχαλινές κατασκευές σαν αυτές της εικόνας.

Ρωσικό στεφάνι

13 αυγά πλαστικά (ή αδειασμένα) • τέμπερα: χρυσή, κόκκινη, μπλε, πράσινη, ροζ, κίτρινη και καφέ • κορδέλες • 60 εκ. σύρμα • πινέλα • μικρό τρυπανάκι • 13 μεγάλες οδοντογλυφίδες • *Βλέπε πατρόν.*

1 Ζήτησε από ένα
μεγάλο να
τρυπήσει τ' αυγά με
το τρυπανάκι στις
δύο άκρες.

Στερέωσέ τα σε μια χοντρή
οδοντογλυφίδα για να τα βάψεις.
Βάψε 3 κόκκινα και 3 χρυσά.

2 Χώρισε τα άλλα αυγά στα δύο
και χρωμάτισε το ένα μέρος με
χρώμα και το άλλο χρυσό. Όταν
στεγνώσει, ζωγράφισε το
πρόσωπο, τα χεριά και την ποδιά
σύμφωνα με το σχέδιο. Χρωμάτισέ
τα.

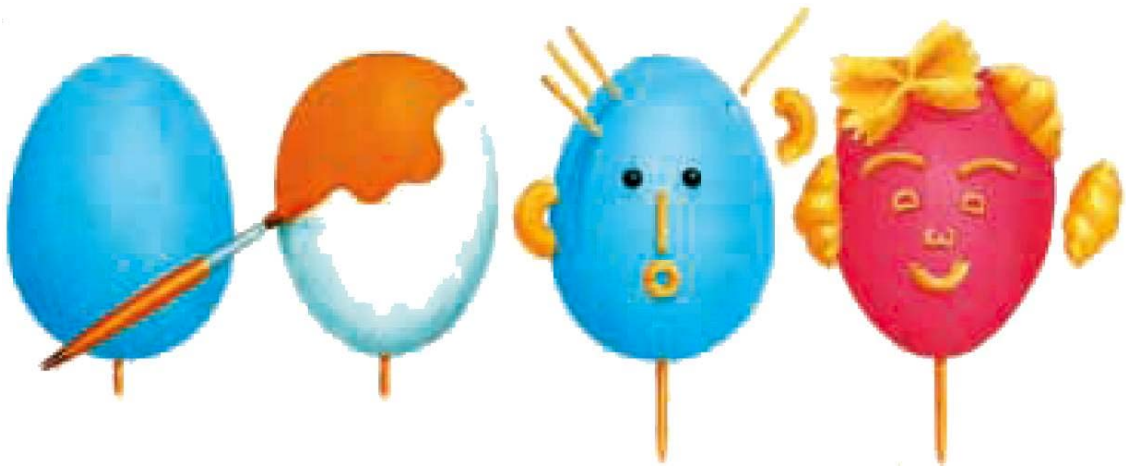

3 Πέρασε ένα σύρμα στα 10 αυγά και κλείσε τον κύκλο. Κρύψε την ένωση με φιόγκο κορδέλας. Κάνε μικρά φιογκάκια ανάμεσα στα αυγά. Στερέωσε τα άλλα 3 αυγά με τη δεμένη κορδέλα και στην άκρη βάλε κόλλα.

Οικογένεια Χίλια ζυμαρικά

**Αυγά από αφρολέξ •
ζυμαρικά όλων των ειδών •
τέμπερα • άσπρη κόλλα • 2
χοντρές οδοντογλυφίδες •
χαρτόνι.**

1 Φύτεψε μια οδοντογλυφίδα στη βάση του αυγού. Ανάλογα με το πρόσωπο διαλέγεις και την άκρη του αυγού. Χρωμάτισε και άφησε να στεγνώσει.

2 Με τη δεύτερη οδοντογλυφίδα κάνε τρύπες στο αυγό πριν βάλεις τα ζυμαρικά αλειμμένα με κόλλα. Κόλλησε τα χαρακτηριστικά του προσώπου με διασκεδαστικές εκφράσεις.

3 Για να στήσεις όρθιο το αυγό, μπορείς να κολλήσεις στη βάση ένα μικρό ρολό από χαρτόνι, που θα το συγκρατήσεις με δύο... συνδετηράκια.

*Πασχαλινά παιχνίδια,
εκδ. Βασιλείου, Αθήνα, 1999*

Μαθαίνω περισσότερα για το Πάσχα

Δελώνης Αντώνιος, Γιορτάζουμε στο σχολείο, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα, 2000.

Ελληνικά διηγήματα με θέμα το Πάσχα, ανθολόγηση Γ. Γρηγοριάδου – Σουρέλη – Π. Μηλιώρη – Μ. Κοντολέων, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1996.

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, Πασχαλινά διηγήματα, εκδ. Γράμματα, Αθήνα, 2001.

Πρόγραμμα Μελίνα, Έθιμα του Πάσχα, εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Αθήνα, 1996.

Σμυρنيωτάκης Γιάννης, Τα τραγούδια του σχολείου, εκδ. Σμυρنيωτάκη, Αθήνα, 2003.

Πίνακας
του Χρίστου
Πετρίδη

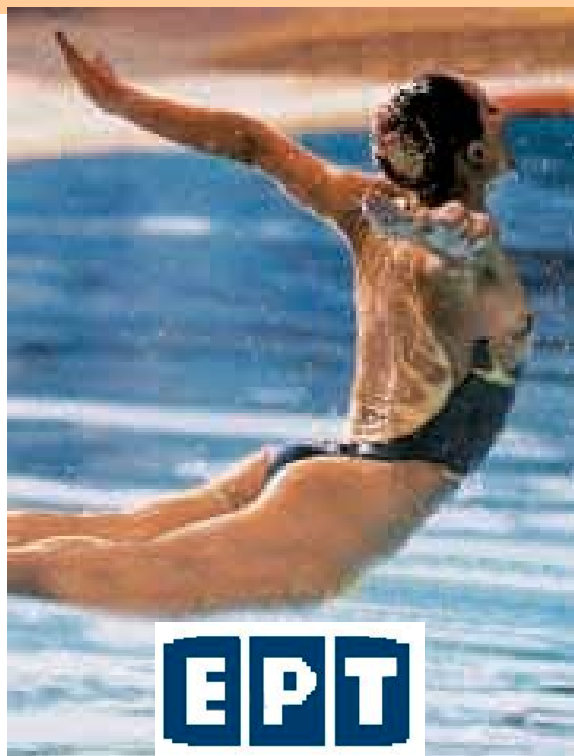
Ενότητα 15

- Εκφράζουμε τη γνώμη μας και την υποστηρίζουμε με επιχειρήματα
- Βρίσκουμε και περιγράφουμε τα θετικά και τα αρνητικά χαρακτηριστικά
- Ξεχωρίζουμε τα ρήματα με κλίση όπως στα αρχαία ελληνικά και τα χρησιμοποιούμε σωστά

Τα θετικά... και τα αρνητικά

ΤΑ ΘΕΤΙΚΑ...

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην τηλεόραση

**Ολυμπιακοί
Αγώνες 2004**
**Θα τους δούμε
μαζί**

**«Οι Ολυμπιακοί
Αγώνες της Αθήνας
είναι θαυμάσιοι,
δήλωσε χθες
ο πρόεδρος
της ΔΟΕ Ζακ Ρογκ
επισκεπτόμενος
τις εγκαταστάσεις
της EPT A.E.
στο Διεθνές Κέντρο
Ραδιοτηλεόρασης.**

**«Είμαι ευτυχής διότι μπορείτε να
δείξετε περισσότερα αθλήματα και
όλοι οι Έλληνες μπορούν να δουν
τους Αγώνες»** είπε ο πρόεδρος της

ΔΟΕ, ο οποίος παρακολουθεί κάθε βράδυ όπως αποκάλυψε – την περίληψη της αθλητικής δραστηριότητας που μεταδίδει η ΕΤ 3.

«Καθημερινά υπάρχουν 3,7 δισ. άνθρωποι σε όλο τον κόσμο που παρακολουθούν τα αθλήματα. Συγχαρητήρια στην Ελλάδα γι' αυτό» σημείωσε ο κ. Ρογκ.

εφημερίδα *Η Ναυτεμπορική*, 20/8/04

Τηλεμαραθώνιος αγάπης της UNICEF για τα παιδιά του κόσμου

Σημαντικές προσωπικότητες δυναμώνουν την προσπάθεια της UNICEF με τη συμμετοχή τους στον Τηλεμαραθώνιο για τα Παιδιά του Δρόμου που θα πραγματοποιηθεί από τη ΝΕΤ τη Δευτέρα 11 Δεκεμβρίου – Ημέρα του Παιδιού –

από τις 6:30 το απόγευμα έως το πρωί.

Οι τραπεζικοί λογαριασμοί στους οποίους μπορούν οι ευαισθητοποιημένοι πολίτες να καταθέτουν τη συνεισφορά τους από τώρα είναι οι εξής:

Εθνική Τράπεζα:

Αγροτική Τράπεζα:

Δελτίο Τύπου UNICEF

Αθήνα, 8 Δεκεμβρίου 2000

...για πολλούς ανθρώπους η τηλεόραση είναι ίσως η μόνη τους παρηγοριά. Ειδικά αν είσαι ηλικιωμένος, μοναχικός, σε κανένα ορεινό χωριό με δέκα κατοίκους το χειμώνα, ας πούμε...

από συζήτηση στην τηλεόραση

ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ...

**Επτά ημέρες χωρίς τηλεόραση:
κάν' το κι εσύ**

Εσείς πόσες ώρες στηθήκατε σήμερα μπροστά στην τηλεόραση; Μία, τρεις ή παραπάνω; Θα μπορούσατε να ζήσετε μία εβδομάδα χωρίς να την ανοίξετε καθόλου; Η πρόταση μιας μη κερδοσκοπικής οργάνωσης είναι να την κλείσουμε εντελώς για επτά ολόκληρες μέρες.

Δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται μποϊκοτάζ* στο χαζοκούτι. Τον περασμένο χρόνο, περισσότεροι από 7 εκατομμύρια άνθρωποι έβγαλαν την τηλεόραση από την πρίζα.

*** κάνω μποϊκοτάζ ή μποϊκοτάρω κάτι: δεν αγοράζω κάτι ή δε βλέπω, δε συμμετέχω σε κάτι, για να δείξω τη διαφωνία μου**

Ο μέσος Αμερικανός παρακολουθεί περισσότερες από τέσσερις ώρες τηλεόραση ημερησίως. Και μαζί τρώει παραπάνω, πίνει και καπνίζει. Τα χιλιάδες διαφημιστικά τον σπρώχνουν να καταναλώσει περισσότερες σοκολάτες, καραμέλες, χάμπουργκερ, αναψυκτικά.

Ο αριθμός των διαφημίσεων που «καταβροχθίζουν» τα παιδιά έχει διπλασιαστεί από τη δεκαετία του 70, ξεπερνώντας σήμερα τις 40.000 το χρόνο. Τα παιδιά στην Αμερική περνούν περισσότερη ώρα στην τηλεόραση (1.023 ώρες) παρά στο σχολείο (900 ώρες). Και μη νομίζετε πως στην Ελλάδα τα πράγματα είναι διαφορετικά.

Καιρός να επαναστατήσουμε λοιπόν. Στόχος της εκστρατείας είναι να ανακαλύψουμε τι μπορούμε να κάνουμε όταν δε βλέπουμε τηλεόραση. Και φυσικά δεν εννοούμε να «σερφάρουμε» στο διαδίκτυο ή να παίζουμε ηλεκτρονικά παιχνίδια. Όταν την κλείνεις, ανακαλύπτεις με έκπληξη πόσα ενδιαφέροντα πράγματα υπάρχουν για να κάνεις.

**εφημερίδα *Η Καθημερινή*, 3/4/04
(διασκευή)**

1. Τα τρία πρώτα κείμενα μιλάνε για τις «καλές» πλευρές της τηλεόρασης. Μπορείτε να τις βρείτε; Γράψτε τες στο τετράδιό σας, αφού υπογραμμίσετε τις φράσεις που τις υποστηρίζουν.

2. Μπορείτε να σκεφτείτε μερικές ακόμα καλές πλευρές της τηλεόρασης; Τι μπορεί να προσφέρει σε εμάς και στην κοινωνία;

3. Συνεργαστείτε με το διπλανό σας ή την ομάδα σας και καταγράψτε όσες περισσότερες μπορείτε. Δίπλα σε καθεμιά από αυτές γράψτε και ένα επιχείρημα που να τη στηρίζει. Το επιχείρημα μας έχει συνήθως τη μορφή μιας αιτιολογικής πρότασης με το γιατί ή το επειδή.

Π.χ. Μπορεί να ενημερώσει καλύτερα για ένα γεγονός γιατί έχει εικόνα και μπορεί να μας το δείξει τη στιγμή που γίνεται.

4. Το τέταρτο κείμενο έχει τίτλο:

Έχει αυτό σχέση με το υπόλοιπο κείμενο; Θα μπορούσατε να βρείτε έναν άλλο τίτλο;

Γράψτε έναν τίτλο για κάθε παράγραφο:

1.

2.

3.

4.

5. _____

5. Με τη βοήθεια του άρθρου, αλλά και με αυτά που μπορείτε να σκεφτείτε, συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις:

Δε θα ήταν άσχημο να κλείναμε για μερικές μέρες την τηλεόραση ...

γιατί _____

γιατί _____

γιατί _____

γιατί _____

6. «Όταν την κλείνεις, ανακαλύπτεις με έκπληξη πόσα ενδιαφέροντα πράγματα υπάρχουν για να κάνεις». Γράψτε τρία πράγματα που θα μπορούσατε να κάνετε ένα απόγευμα Σαββάτου που έχετε τελειώσει τα μαθήματά σας αντί να δείτε τηλεόραση.

α´

β´

γ´

7. Συμφωνείτε με την άποψη στην επόμενη σελίδα; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;

Η τηλεόραση δεν είναι από μόνη της ούτε καλή ούτε κακή. Εμείς τη χρησιμοποιούμε καλά ή κακά και την κάνουμε τέτοια.

**απάντηση στην πρόταση του
άρθρου δημοσιευμένη στο
διαδίκτυο**

Αρκτικόλεξα – Συντομογραφίες

Στα κείμενα υπάρχουν οι λέξεις ΔΟΕ, ΕΡΤ Α.Ε., ΕΤ3, ΝΕΤ. Τις λέξεις αυτές τις λέμε αρκτικόλεξα. Συνήθως κάθε γράμμα αντιστοιχεί σε μία λέξη. Έτσι:

**ΔΟΕ = Διεθνής Ολυμπιακή
Επιτροπή**

**ΕΡΤ Α.Ε. = Ελληνική Ραδιοφωνία
Τηλεόραση Ανώνυμη Εταιρεία**

ΕΤ3 = Ελληνική Τηλεόραση 3

ΝΕΤ = Νέα Ελληνική Τηλεόραση

**ΟΓΑ = Οργανισμός Γεωργικών
Ασφαλίσεων**

**Μερικά αρκτικόλεξα χρησιμοποιούν
περισσότερα από ένα γράμματα:**

**ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. = ΔΗμοτικό
ΠΕριφερειακό ΘΕατρο**

**Εκτός από οργανισμούς και
εταιρείες, υπάρχουν και μερικές
συχνές λέξεις ή εκφράσεις που, αντί
να γράφονται ολόκληρες,
γράφονται για συντομία κομμένες
με ορισμένο τρόπο. Οι γραφές
αυτές λέγονται συντομογραφίες:**

π.χ. = παραδείγματος χάρη

κτλ. = και τα λοιπά

π.Χ. = προ Χριστού

κος= κύριος

**8. Μπορείτε να βρείτε τι
σημαίνουν οι παρακάτω
συντομογραφίες / τα αρκτικόλεξα:**

ΥΠ.Ε.Π.Θ. = _____

ΤΕΙ = _____

ΟΕΔΒ = _____

ΟΗΕ = _____

μ.Χ. = _____

σελ. = _____

μ.μ. = _____

μ. = _____

ΒΑ = _____

ΧΥΡ. = _____

Φεβρ. = _____

κ.ά. = _____

δηλ. = _____

π.μ. = _____

τ.μ. = _____

ΝΔ = _____

χμ. = _____

Σεπτ. = _____

- Πώς λέτε να είναι το αρκτικόλεξο / η συντομογραφία για:

Γενική Συνομοσπονδία Εργατών
Ελλάδας =

Ελληνική Αστυνομία =

Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία =
.....

Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων =
.....

Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή =
.....

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής =

κυρία =

τετραγωνικά δέκατα =

νοτιοανατολικά =

Μάρτιος =

Λέξεις με... καταγωγή

Συχνά συναντάμε λέξεις που είναι ή φαίνονται δύσκολες. Για να μπορέσουμε να τις καταλάβουμε:

- τις αναλύουμε στα συνθετικά τους
- ψάχνουμε να βρούμε σε ποια οικογένεια ανήκουν
- κοιτάζουμε τη θέση τους μέσα στο κείμενο
- ανοίγουμε το λεξικό για να σιγουρευτούμε

Στην προσπάθεια μας αυτή χρειάζεται να ερευνήσουμε και την καταγωγή τους, να βρούμε δηλαδή πώς «γεννήθηκαν».

Ας δούμε τη λέξη **τηλεόραση**.

Αποτελείται από δύο κομμάτια: **τηλε + όραση**. Το επίρρημα **τήλε** σήμαινε **μακριά**, ενώ το ουσιαστικό **όραση** προέρχεται από το αρχαίο ρήμα **ορώ**, που σήμαινε **βλέπω**.

Με τη βοήθεια του επιρρήματος **τήλε** σχηματίζονται πολλά άλλα σύνθετα, όπως:

τηλε + φωνή > τηλεφωνο = η συσκευή που μεταφέρει τη φωνή μακριά

τηλε + σκοπώ (παρατηρώ, εξετάζω) > τηλεσκόπιο = το όργανο με το οποίο παρατηρούμε αντικείμενα που βρίσκονται μακριά

9. Με τον ίδιο τρόπο να
εξηγήσετε τι σημαίνουν οι
λέξεις:

τηλεκατευθυνόμενος > _____
_____ =

τηλεπικοινωνία > _____
_____ =

τηλεϊατρική > _____
_____ =

τηλεταινία > _____
_____ =

Τηλεόραση και διαφήμιση

Δείτε τι έγραψαν μερικά παιδιά για τις διαφημίσεις:

...Σε κάθε σπίτι σήμερα έχει μπει η τηλεόραση και, όπως γνωρίζουμε, κάθε μέρα βομβαρδιζόμαστε από τις διάφορες διαφημίσεις που προβάλλει. Οι περισσότερες από αυτές προσπαθούν να μας παραπλανήσουν και νά μας κάνουν να πάρουμε διάφορα άχρηστα πράγματα. Μερικές διαφημίσεις λένε: «Αν πεις ένα συγκεκριμένο αναψυκτικό, θα γίνεις σούπερ δυνατός σαν αυτόν που το διαφημίζει». Αυτές οι διαφημίσεις σου κάνουν κυριολεκτικά πλύση εγκεφάλου και κυρίως επηρεάζουν τα μικρά παιδιά, που στην ηλικία τους είναι φυσικό να τις πιστεύουν.

Μεθοδίου Σταύρος

...Σε μια διαφήμιση λένε πως με το απορρυπαντικό νέας γενιάς βγαίνουν όλοι οι λεκέδες, ενώ με τα απορρυπαντικά παλιάς γενιάς δεν έβγαιναν. Άρα δείχνουν και μόνοι τους ότι παλιά μάς κοροΐδευαν, αφού και τότε τα ίδια μάς έλεγαν. Μήπως και τώρα δε μας κοροΐδεύουν;

Υπάρχει και κάτι άλλο που εκνευρίζει κάθε τηλεθεατή. Εκεί που βλέπεις μια σειρά και έχεις πάρα πολλή αγωνία να δεις τι θα γίνει, βγαίνει κάποιος εκεί πέρα και σου λέει: «Τι προτιμάει ο πίθηκος; Κόκα κόλα ή Πέψι κόλα;». Φυσικά εμείς ξέρουμε ότι στον πίθηκο αρέσουν μόνο οι μπανάνες. Αλλά, μέχρι να δούμε τι προτιμάει ο πίθηκος, περνάνε 5 λεπτά και μετά έχει κι άλλες διαφημίσεις και, όταν τελειώνουν, βλέπεις τους τίτλους

της σειράς και γράφει: «Η συνέχεια την άλλη Τρίτη».

Έλληνα Νάνση

(Από σχέδιο εργασίας: «Παιδί και τηλεόραση» της Ε΄ και Στ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου της Παναγίας Καβάλας)

www.geocities.com/Athens/Thebes/5510/tv.htm

1. Για ποια πράγματα κατηγορούν ο Σταύρος και η Νάνση τις διαφημίσεις; Υπογραμμίστε τα ρήματα ή τις εκφράσεις που το δείχνουν.

Ας προσπαθήσουμε να δούμε ποιος είναι ο στόχος τους:

Βρείτε τα αντικείμενα των μαυρισμένων ρημάτων:

- προσπαθούν να μας παραπλανήσουν...

δηλαδή να παραπλανήσουν εμάς

- να μας κάνουν να πάρουμε διάφορα άχρηστα πράγματα
-
-

- σου κάνουν πλύση εγκεφάλου
-
-

- επηρεάζουν τα μικρά παιδιά
-
-

μας κοροϊδεύουν

- εκνευρίζει τον τηλεθεατή
-
-

Αντικείμενο

Δείτε ενότητα 7, Η μουσική

2. Συζητήστε στην τάξη αν έχουν δίκιο. Έχουν μόνο αρνητικές πλευρές οι διαφημίσεις; Συγκεντρώστε τις απόψεις σας στον παρακάτω πίνακα προσπαθώντας να βρείτε όχι μόνο τα αρνητικά τους αλλά και τα θετικά τους:

θετικά	αρνητικά
• μας διασκεδάζουν	• προσπαθούν να μας παραπλανήσουν

3. Δείτε τώρα τι γράφει η Ελευθερία:

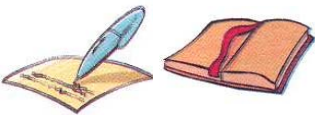
... Τώρα, για να είμαστε δίκαιοι, καλές είναι οι διαφημίσεις αλλά έχουν πάντα καλό σκοπό; Ας πάρουμε, για παράδειγμα, ένα φανταστικό αναψυκτικό κι ας το ονομάσουμε "ΖΑΦ". Στη διαφήμιση λένε: «Γεια σας. Με λένε Βρασίδα. Η ζωή μου μέχρι τώρα ήταν μονότονη. Δεν είχε κανένα ενδιαφέρον. Όσπου ήρθε το "ΖΑΦ" και η ζωή μου άλλαξε. Ήταν γεμάτο ενέργεια και ζωτικότητα. Το "ΖΑΦ" με έσωσε. Περιμένει να σώσει και εσάς». Έτσι είναι οι γνωστές διαφημίσεις στην τηλεόραση.

Αλλά, αν το προσέξατε, λέει τι περιέχει αυτό το προϊόν; Λέει αν υπάρχουν βιταμίνες μέσα σε αυτό; Λέει αν έχουν χρησιμοποιηθεί συντηρητικά; Αφού δεν τα λέει αυτά, θα ήταν φυσικό εμείς να μην το προτιμήσουμε. Αλλά δυστυχώς εμείς κάνουμε το αντίθετο. Μας εντυπωσιάζει η διαφήμιση, μας υπνωτίζουν τα πειστικά λόγια και το προτιμάμε. Δυστυχώς αυτή είναι η σκληρή αλήθεια. Πρέπει όμως να ξυπνήσουμε. Να μην αφήνουμε τη διαφήμιση να μας παρασύρει.

Προβά Ελευθερία

- **Γιατί αφήνουμε τις διαφημίσεις να μας παρασύρουν;**

- Γράψτε τι θα έπρεπε να προσέχουμε όταν βλέπουμε μια διαφήμιση:

4. Χωριστείτε σε ζευγάρια.
Προετοιμάστε στο τετράδιο σας ερωτήσεις για το συμμαθητή ή τη συμμαθήτριά σας, ζητώντας να σας πει τις προτιμήσεις ή τη γνώμη του / της για τις διαφημίσεις, όπως:

- Γιατί σου αρέσει μια διαφήμιση;
- Ποια είναι η αγαπημένη σου διαφήμιση;
- Θα ήθελες περισσότερο ή λιγότερο «τηλεοπτικό χρόνο» διαφημίσεων;

- Τι αισθάνεσαι όταν η αγαπημένη σου ταινία διακόπτεται για να προβληθούν διαφημίσεις;

Να καταγράψετε τις απαντήσεις των συμμαθητών σας και να τις μεταφέρετε σε πλάγιο λόγο. Να χρησιμοποιήσετε μερικά από τα παρακάτω ρήματα: *είπε, απάντησε, υποστήριξε, θα επιθυμούσε, θέλησε, πιστεύει, νομίζει, ελπίζει.*

Ευθύς και πλάγιος λόγος

Δείτε ενότητα 6, *Οι φίλοι μου, οι φίλες μου*

5. Συμπληρώστε με αιτιολογικές προτάσεις:

α. Μου αρέσουν οι διαφημίσεις που προβάλλουν παιχνίδια _____

β. Ακούω περισσότερο ραδιόφωνο

γ. Θα σου κάνω τη χάρη να μη δω τηλεόραση _____

δ. Μην επηρεάζεσαι από τις διαφημίσεις _____

ε. Θα σταματήσω να αγοράζω άχρηστα προϊόντα _____

Από τι αποτελείται μια τηλεοπτική διαφήμιση;

- **Το όνομα του προϊόντος.**
- **Μια λιγόλογη φράση – ένα «σλόγκαν», σύνθημα – που προβάλλει το σημαντικότερο προσόν του προϊόντος. Αυτή η φράση πρέπει να είναι έξυπνη, χιουμοριστική, εντυπωσιακή, πρωτότυπη.**
- **Ένα σύντομο σκετς παιγμένο από ηθοποιούς που να μας κάνει να συνδυάσουμε με ευχάριστα ή αστεία ή πολύ όμορφα πράγματα το προϊόν. Όλοι όσοι παίζουν σε αυτά είναι συνήθως «όμορφοι», «πλούσιοι» και «ευτυχισμένοι».**

6. Περιγράψτε στο τετράδιο σας μια τηλεοπτική διαφήμιση που σας αρέσει. Ξεκινήστε περιγράφοντας την «ιστοριούλα» που αφηγείται, τους πρωταγωνιστές της, το διάλογο που γίνεται μεταξύ τους, καθώς και τα λόγια του αφηγητή (αν υπάρχει). Στο τέλος γράψτε τη γνώμη σας γι' αυτή.

7. Χωριστείτε σε ομάδες και φτιάξτε τις δικές σας διαφημίσεις. Μπορείτε να επινοήσετε ένα προϊόν και να το διαφημίσετε ή να αλλάξετε... τα φώτα σε μια γνωστή διαφήμιση που παίζεται στην τηλεόραση.

Φτιάξτε ένα δικό σας σενάριο και παίξτε το στην τάξη.

Δείτε ένα παράδειγμα:

Ένας νεαρός σηκώνεται το πρωί και πηγαίνει στην τουαλέτα για να πλύνει τα δόντια του. Εκεί βρίσκει την καινούρια οδοντόκρεμα «Φαφουτέξ».

- Για να δούμε και αυτή την οδοντόκρεμα, άκουσα πως είναι διαφορετική από τις άλλες. Μου είπαν ότι λύνει για πάντα το πρόβλημα του βουρτσίσματος των δοντιών!

Την ανοίγει και τη βάζει στην οδοντόβουρτσα. Αρχίζει να βουρτσίζει τα δόντια του και βάζει τις φωνές:

- Τα δόντια μου, τα δόντια μου, χάθηκαν! Τότε ακούγεται η φωνή του εκφωνητή να λέει:

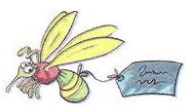
**- Νέα καταπληκτική οδοντόκρεμα
«ΦΑΦΟΥΤΕΞ», κάνει τα δόντια
αόρατα!**

- **Σίγουρα εσείς μπορείτε να
φτιάξετε μια πολύ καλύτερη.
Εμπρός λοιπόν!**

**8. Οι διαφημίσεις, είτε είναι
στην τηλεόραση είτε σε ένα
περιοδικό είτε σε μια εφημερίδα,
χρησιμοποιούν ρήματα σε
προστακτική. Πολλές φορές όμως
έχουν ορθογραφικά λάθη, ιδιαίτερα
στην κατάληξη / -...στε / .**

**Έτσι, βλέπουμε πολύ συχνά την
προστακτική: τηλεφωνείστε, ενώ το
σωστό είναι τηλεφωνήστε.**

Ορθογραφικοί κανόνες

Δείτε ενότητα 11, Παιχνίδια

Συμπληρώστε σωστά τα διαφημιστικά μηνύματα

- Χρησιμοποιη _____στε τους κάδους ανακύκλωσης!
- Χαρη _____στε αγάπη στα παιδιά.
Ζητη _____στε προϊόντα Unicef.
- Γυμναστη _____τε στο πάρκο της γειτονιάς σας!
- Αναζητη _____στε υγιεινές τροφές!
Προτιμη _____στε σπιτικές λιχουδιές!
- Χαρη _____τε τις διακοπές σας στο όμορφο νησί μας.
- Λη _____στε τα οικονομικά σας προβλήματα παίρνοντας δάνειο από την τράπεζα μας.
- Κινηθη _____τε έξυπνα και απαλλαγη _____τε από τις έγνοιες.

Προγράμματα τηλεόρασης

**ΕΤΙ – Πρόγραμμα ημέρας –
Σάββατο 4 / 9 / 2004**

**07:00 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ /
Εκπαιδευτική τηλεόραση**

**10:00 ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ
ΒΕΡΝ
Παιδικές Εκπομπές /
Κινούμενα Σχέδια**

**10:45 ANIMAL ANTICS
ΠΑΙΔΙΚΑ / Σειρά**

**11:00 ΕΛΙΖΑ
ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ / Θέατρο**

**13:00 ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ / Ταξίδια**

- 13:30 ΜΕ ΑΡΕΤΗ ΚΑΙ ΤΟΛΜΗ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ / Ένοπλες
δυνάμεις**
- 14:00 ΕΙΔΑΝ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΜΑΣ
ΓΙΟΡΤΕΣ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ / Φύση**
- 15:00 ΛΕΝΙ ΡΙΦΕΝΣΤΑΛ: ΤΟ
ΟΝΕΙΡΟ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ / Φύση**
- 16:00 Ο ΤΑΡΖΑΝ ΚΑΙ ΟΙ
ΑΜΑΖΟΝΕΣ
ΤΑΙΝΙΕΣ / Περιπέτεια**
- 17:30 ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ**
- 18:20 ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΙΣΤΙΟΦΟΡΑ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ /
Τεχνολογία**

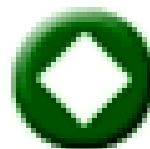
**20:00 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ / Πολιτισμός**

**21:00 ΠΕΣ ΜΟΥ ΤΙ ΘΕΛΕΙΣ
ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΤΑΙΝΙΕΣ / Κομεντί**

**23:00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ – ΑΘΛΗΤΙΚΑ –
ΚΑΙΡΟΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ / Ειδήσεις**

**00:00 Ο ΘΡΟΝΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ
(ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑ-
ΦΙΚΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ)
ΤΑΙΝΙΕΣ / Δραματική –
Πολεμική**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

(Κατάλληλο για όλους)

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ / Εκπαιδευτική
τηλεόραση**

Δείτε σήμερα:

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

**07.01 ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ: HALLO AUS
BERLIN 6ο**

07.15 ΓΑΛΛΙΚΑ: PIQUE – NIQUE 5ο

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ για...
παιδιά**

**07.39 ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΕ 3': Ν. Αρκαδίας**

07.43 ΟΔΥΣΣΕΙΑ: Δούρειος Ίππος

**07.57 ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: Το
χαρούμενο λιβάδι (Φιλιά
Νικολούδη)**

08.06 ΠΑΡΑΜΥΘΟΛΟΓΙΕΣ: Δίας

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ... για
νέους και... ενήλικες**

**08.12 ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ:
Παράθυρο στο σύμπαν – Τα
δαχτυλίδια του Κρόνου**

**08.25 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ: Η
Αθηναϊκή Δημοκρατία τον 5ο αιώνα
– Η πρώτη Δημοκρατία
Αιέν Αριστεύειν: Τα Ομηρικά Έπη**

**08.55 ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: Διονύσιος
Σολωμός**

**09.24 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΑΓΩΓΗ: Πρωταθλητές – Ειδικός
Αθλητισμός ατόμων με
αναπηρίες(Α΄ Μέρος)**

**09.35 ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: Το
Θεατρικό Μουσείο**

**09.49 ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ:
Ολυμπιακός Ύμνος**

ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ

(Κατάλληλο για όλους)

VERNS AMAZING ADVENTURES

Παιδικές εκπομπές / Κινούμενα
σχέδια

Έτος
παραγωγής:
2000
Γαλλική
παραγωγή

Μια απολαυστική περιήγηση, ο
γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες, σε
μυστηριώδη νησιά, στον Αμαζόνιο,
στο κέντρο της Γης.

ΕΛΙΖΑ

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ / Θέατρο
(Κατάλληλο για όλους)

Παιδικό θέατρο

(Πώς μια κοπέλα με τρεις φίλους και έναν παπαγάλο ναυλώνει ένα καράβι για να βρει τον καλό της.)
Το έργο γράφτηκε από την Ξένια Καλογεροπούλου και ανέβηκε στο θέατρο ΠΟΡΤΑ στις 25 Νοεμβρίου του 1989. Παίχτηκε επίσης την περίοδο 1992 – 93 στο Δημοτικό Θέατρο Πάτρας σε σκηνοθεσία Λυδίας Κονιόρδου, ενώ κυκλοφόρησε και σε βιβλίο.
Η «ΕΛΙΖΑ» θεωρήθηκε από πολλούς η καλύτερη παράσταση

της περιόδου 1989 – 90 και αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες της ΜΙΚΡΗΣ ΠΟΡΤΑΣ. Πρόκειται για μια περιπετειώδη ερωτική ιστορία για μικρούς και μεγάλους. Για την ιστορία μιας γενναίας, έξυπνης και αξιαγάπητης κοπέλας που, προσπαθώντας να ξαναβρεί τον αγαπημένο της, ξεκινάει από την Αγγλία του 1800 και φτάνει στην Αφρική.

ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ (Κατάλληλο για όλους)
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ / Ταξίδια

Σπονδυλωτή
σειρά
ντοκιμαντέρ
από
καταξιωμένους,
αλλά και

πρωτοεμφανιζόμενους σκηνοθέτες,

οι οποίοι προβάλλουν μέσα από το φακό τους την «ύπαιθρο χώρα». Οι άνθρωποι και οι ασχολίες τους, τα προβλήματα και οι αναπτυξιακές προσπάθειες, ο πολιτισμός και οι παραδόσεις, η οικολογία και το περιβάλλον, η ποιότητα ζωής είναι μερικές από τις θεματικές ενότητες που βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της σειράς.

Συντελεστές:

Αρχισυνταξία – σκηνοθετική

επιμέλεια: Ειρήνη Ψαρέλλη

Δ/νση παραγωγής: Ελένη Πάσσα

Παραγωγή: Υπουργείο Γεωργίας

www.ert.gr

1. Παραπάνω υπάρχει το πρόγραμμα της Κρατικής Τηλεόρασης. Παρατηρήστε το προσεκτικά και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποιες ώρες προβάλλονται τα ντοκιμαντέρ;
- Τι ώρα έχει δελτίο ειδήσεων;
- Πάνω από κάθε πρόγραμμα υπάρχει ένα σήμα. Γιατί; Σε τι χρησιμεύει;
- Σημειώστε στο πρόγραμμα της εκπαιδευτικής τηλεόρασης τι θα θέλατε να δείτε.

2. Ας πούμε ότι είστε μόνοι στο σπίτι και θέλετε να περάσετε όμορφα παρακολουθώντας τηλεόραση. Ποια ή ποιες εκπομπές θα επιλέγατε να δείτε από το πρόγραμμα της κρατικής τηλεόρασης και γιατί; Συζητήστε στην τάξη σας για τις αγαπημένες σας εκπομπές.

«Η τηλεόραση θεωρείται, πράγματι, ένα σπουδαίο μέσο επικοινωνίας. Φέρνει σ' επαφή ανθρώπους που βρίσκονται σε μεγάλες αποστάσεις, δείχνοντας τους πράγματα που δε θα τα έβλεπαν. Εγγυάται μια γρήγορη ενημέρωση. Βοηθάει, ακόμα, στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση των ανθρώπων».

Στο παραπάνω κείμενο υπάρχουν δύο ρήματα που σχηματίζουν με ιδιαίτερο τρόπο τον ενεστώτα και τον παρατατικό: (στην επόμενη σελίδα)

Ενεστώτας	Παρατατικός
θεωρ-οὔμαι	—
θεωρ-εῖσαι	—
θεωρ-εῖται	θεωρ-οὔνταν / εθεωρ-εῖτο
θεωρ-οὔμαστε	—
θεωρ-εῖστε	—
θεωρ-οὔνται	θεωρ-οὔνταν / εθεωρ-οὔντο

Ενεστώτας	Παρατατικός
εγγυ-ῶμαι	εγγυ-ῶμουν
εγγυ-ᾶσαι	εγγυ-ᾶσουν
εγγυ-ᾶται	εγγυ-ᾶταν
εγγυ-ῶμαστε / εγγυ-ῶμεθα	εγγυ-ῶμαστε
εγγυ-ᾶστε / εγγυ-ᾶσθε	εγγυ-ᾶσαστε
εγγυ-ῶνται	εγγυ-ῶνταν

Αυτά τα ρήματα ακολουθούν μια κλίση που θυμίζει την αρχαία κλίση, γι' αυτό και την ονομάζουμε **λόγια κλίση**.

3. Διαβάστε τι έγραψε ένας δημοσιογράφος για τις παιδικές εκπομπές στην τηλεόραση:

Όπως οι μεγάλοι, έτσι και τα παιδιά δικαιούνται να παρακολουθούν στην τηλεόραση αυτά που τους αρέσουν, όπως, για παράδειγμα, κινούμενα σχέδια, ταινίες για παιδιά και νέους κτλ. Όμως η αλήθεια είναι ότι τα παιδιά στερούνται αυτού του είδους τις εκπομπές, αφού είναι λίγοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί που προβάλλουν παιδικές εκπομπές.

Τα παιδιά αναρωτιούνται τότε οι μεγάλοι θα καταλάβουν ότι και αυτά δικαιούνται το δικό τους

τηλεοπτικό χρόνο. Αυτοί που ασχολούνται με το σχεδιασμό των τηλεοπτικών προγραμμάτων απολογούνται λέγοντας ότι βάζουν λίγες παιδικές εκπομπές γιατί έτσι τα παιδιά διαβάζουν περισσότερο και αθλούνται. Από την άλλη, εγγυώνται ότι σύντομα θ' αλλάξουν πολλά πράγματα στην ελληνική τηλεόραση και ότι τα παιδικά προγράμματα θα γίνουν καλύτερα.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Ας υποθέσουμε ότι αυτά που διαβάσατε τα γράφει κάποιος δημοσιογράφος μετά από δέκα χρόνια. Οι χρόνοι των ρημάτων που είναι μαυρισμένα και υπογραμμισμένα πρέπει να μπουν στον παρατατικό:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Σ' αυτή την κατηγορία ρημάτων ανήκουν και τα σύνθετα με το αρχαιοελληνικό ρήμα άγω, π.χ.:

Ενεστώτας: παράγω

Παρατατικός: παρήγα

Εξακολουθητικός μέλλοντας: θα παράγω

Συνοπτικός μέλλοντας: θα παραγάγω

Αόριστος: παρήγαγα

Παρακείμενος: έχω παραγάγει

Ας δούμε τις παρακάτω προτάσεις:

α. Η κρατική τηλεόραση **θα διεξάγει** διαγωνισμό για την επιλογή και την αγορά παιδικών προγραμμάτων.

β. Η κρατική τηλεόραση **θα διεξαγάγει** διαγωνισμό για την επιλογή και την αγορά παιδικών προγραμμάτων.

Σε ποια από τις δυο προτάσεις είναι λάθος το ρήμα; Το **θα διεξάγει** σημαίνει **θα πραγματοποιεί** (εξακολουθητικός μέλλοντας) και το **θα διεξαγάγει** σημαίνει **θα πραγματοποιήσει** (συνοπτικός μέλλοντας). Άρα, το λάθος είναι στην πρόταση.

4. Το αρχαίο ρήμα **άγω** το συναντάμε σήμερα συχνά σύνθετο με διάφορες προθέσεις. Στον παρακάτω πίνακα θα βρείτε σύνθετα ρήματα με το **άγω**. Γράψτε δίπλα τον αόριστο οριστικής:

Ρήμα	Αόριστος οριστικής
αναπαράγω	
απάγω	
εισάγω	
εξάγω	
επανεισάγω	
επανεξάγω	
παράγω	
προάγω	
προσάγω	
συνάγω	

5. Στο παρακάτω κείμενο μπορείτε να μεγαλώσετε τις προτάσεις τοποθετώντας τα κατάλληλα επίθετα δίπλα από τα ουσιαστικά. Στην παρένθεση σας προτείνουμε κάποια, μπορείτε όμως να βρείτε και δικά σας.

(ζωντανός, σημαντικός, εκπληκτικός, υψηλός, τηλεοπτικός)

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας κατέρριψαν όλα τα ρεκόρ σε επίπεδο _____ κάλυψης και τηλεθέασης, καθώς είχαν τους περισσότερους τηλεθεατές και εικόνες _____ ποιότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι 3,9 δισ. άνθρωποι είχαν πρόσβαση στην κάλυψη των Αγώνων της Αθήνας, σε σύγκριση με τα 3,6 δισ. για τους Αγώνες του Σίδνεϋ. Η _____ μετάδοση αυξήθηκε

κατακόρυφα, με περισσότερους
από τους μισούς
ραδιοτηλεοπτικούς φορείς σε όλο
τον κόσμο να μεταδίδουν
απευθείας 4.000 ώρες Αγώνων. Η
κάλυψη σε ώρες _____
τηλεθέασης αυξήθηκε κατά 55% σε
σύγκριση με το Σίδνεϋ, ενώ
σημειώθηκαν _____
αυξήσεις ωρών κάλυψης και
παρακολούθησης στην Κεντρική
και Νότια Αμερική και Ασία.

athens.indymedia.org (διασκευή)

Κάντε ένα σχέδιο εργασίας με
θέμα την επίδραση της τηλεόρασης
στη ζωή μας. Χωριστείτε σε ομάδες
και αναλάβετε μια σειρά από
δραστηριότητες που μπορείτε να
τις παρουσιάσετε στην τάξη ή να τις
δημοσιεύσετε στον πίνακα

ανακοινώσεων ή στην εφημερίδα του σχολείου σας:

- **Φτιάξτε και μοιράστε στους συμμαθητές σας ένα ερωτηματολόγιο που να ερευνά: Πόσες ώρες την ημέρα βλέπουν τηλεόραση (0, 1, 2, 3, > 3).**

Ποιες ώρες βλέπουν τηλεόραση (έως τις 2 μ.μ., 2-6 μ.μ., 6-10 μ.μ., μετά τις 10 μ.μ.).

Ποιες είναι οι εκπομπές της προτίμησής τους (κινούμενα σχέδια, ελληνικές ταινίες, τηλεπαιχνίδια, ξένες ταινίες, ειδήσεις, διάφορα).

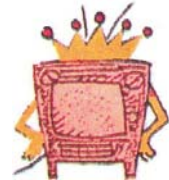
Παρουσιάστε τα αποτελέσματα με ένα ραβδόγραμμα.

- **Ψάξτε σε εφημερίδες, περιοδικά και βιβλία με κόμικς και βρείτε έξυπνες γελοιογραφίες για την τηλεόραση.**

- **Φτιάξτε ένα θεατρικό διάλογο με θέμα την εξάρτηση που δημιουργεί η τηλεόραση στους ανθρώπους και το πόσο άσχημα νιώθουν όταν τη στερηθούν, όπως, π.χ., όταν συμβεί μια διακοπή ρεύματος.**

ΤΙ ΕΙΔΟΣ ΤΗΛΕΘΕΑΤΗΣ ΕΙΣΑΙ; ΑΠΑΝΤΗΣΕ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕ ΤΑ ΒΕΛΗ

ΑΡΧΗ

Έχετε τηλεόραση στο σπίτι;

ΝΑΙ **ΟΧΙ** → ερώτηση 1

Έχεις τηλεόραση στο δωμάτιο σου:

ΝΑΙ **ΟΧΙ** → ερώτηση 2

Έχετε κανόνες για την
παρακολούθηση της τηλεόρασης
στο σπίτι;

ΟΧΙ **ΝΑΙ** → ερώτηση 3

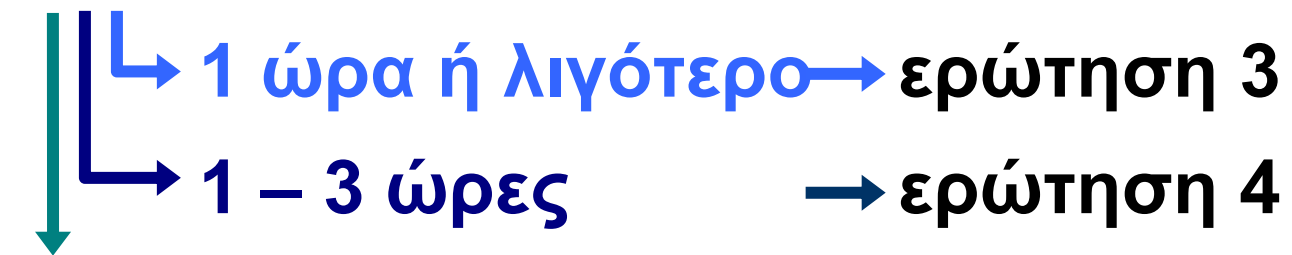

Η αγαπημένη σου ασχολία είναι να
βλέπεις τηλεόραση;

ΝΑΙ **ΟΧΙ** → ερώτηση 3

Πόση ώρα περίπου βλέπεις
τηλεόραση την ημέρα;

Πάνω από 3 ώρες

↓

Όταν δε βλέπεις τηλεόραση...

↓

Παίζεις με φίλους, παιχνίδια,
ασχολείσαι με χόμπι, διαβάζεις
ή βγαίνεις έξω; → ερώτηση 4

↳ Παίζεις Nintendo ή ηλεκτρονικό
υπολογιστή → ερώτηση 8

↓

Τρως και κοιμάσαι → ερώτηση 13

1. Βλέπεις καθόλου τηλεόραση;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Σοβαρολογείς; Δε
βλέπεις καθόλου
τηλεόραση;
Καταπληκτικό!

2. Πόση ώρα περίπου βλέπεις τηλεόραση την ημέρα;

↓ ↪ 1 ώρα ή λιγότερο → ερώτηση 5
1 – 3 ώρες
↓

3. Συζητάς με τους γονείς σου για το ποιες εκπομπές μπορείς ή δεν μπορείς να παρακολουθήσεις;

ΝΑΙ → ερώτηση 5

ΟΧΙ → ερώτηση 6

4. Όταν ο καιρός είναι άσχημος βλέπεις συνήθως τηλεόραση;

ΝΑΙ → ερώτηση 7

ΟΧΙ → ερώτηση 6

5. Επιλέγεις ποια εκπομπή θα παρακολουθήσεις από πριν;

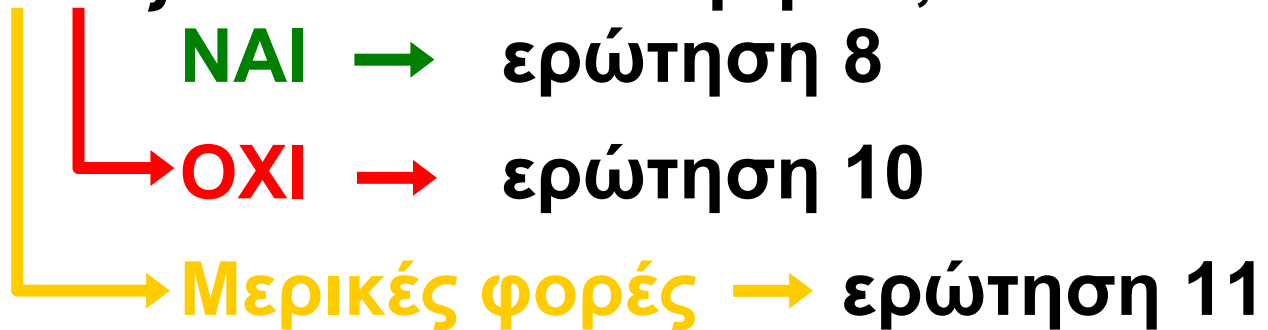
ΟΧΙ ΝΑΙ → ερώτηση 9

6. Αλλάζεις τα κανάλια μέχρι να βρεις κάτι που θα ήθελες να δεις;

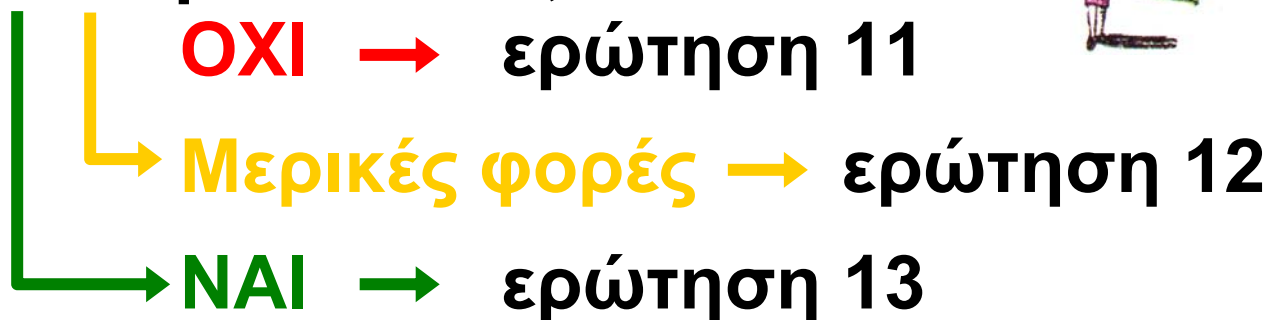
ΝΑΙ ΟΧΙ → ερώτηση 9

7. Βλέπεις τηλεόραση όταν βαριέσαι ακόμα κι αν δεν παίζει τίποτα ενδιαφέρον;

8. Προτιμάς να βλέπεις τηλεόραση από το να τρως μαζί με την οικογένειά σου;

9. Ξέρεις να προγραμματίζεις το βίντεο;

NAI OXI → ερώτηση 14

10. Συνηθίζεις να γράφεις τις αγαπημένες σου εκπομπές και να τις παρακολουθείς μετά χωρίς τις διαφημίσεις;

ΝΑΙ → ερώτηση 14

ΟΧΙ → ερώτηση 15

11. Ξέρεις να προγραμματίζεις το βίντεο;

ΟΧΙ **ΝΑΙ** → ερώτηση 10

12. Τσακώνεσαι ποτέ με την οικογένειά σου για το τι θα δείτε στην τηλεόραση;

ΟΧΙ → ερώτηση 18
ΝΑΙ → ερώτηση 19

13. Έτυχε ποτέ να δεις τηλεόραση πάνω από 3 ώρες συνέχεια;

OXI → ερώτηση 12

NAI → ερώτηση 19

14. Σχολιάζεις μαζί με τους γονείς σου τις εκπομπές που παρακολουθείς;

OXI → ερώτηση 15

NAI → ερώτηση 16

15. Είδες ποτέ κάτι στην τηλεόραση που σου φάνηκε βλακώδες;

NAI → ερώτηση 17

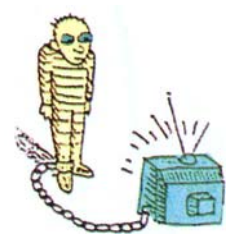
OXI → ερώτηση 18

16. Είσαι ένας έξυπνος τηλεθεατής, Ξέρεις πώς να παρακολουθείς τηλεόραση χωρίς να την αφήνεις να κυριαρχεί στη ζωή σου.

**17. Είσαι ένας μέσος τηλεθεατής.
Έχεις σκεφτεί ποτέ πώς αλλιώς θα
μπορούσες να περάσεις τις
ελεύθερες ώρες σου;**

**18. Σου αρέσει να αλλάζεις
συνεχώς κανάλια. Πώς θα
μπορούσες να επιλέγεις
καλύτερα τις εκπομπές που
παρακολουθείς;**

**19. Πρόσεξε! Εάν δε θέλεις να ζεις
μόνο για να βλέπεις τηλεόραση
χρειάζεται ν' αλλάξεις επειγόντως
τις τηλεοπτικές σου συνήθειες.**

ΤΕΛΟΣ

11dim-pyrgou.ilei.sch.gr

Μαθαίνω περισσότερα για την τηλεόραση

**Gifford Clive, *Επικοινωνία*, μετάφρ.
Σ. Παναγιώτης, εκδ. Ερευνητές,
Αθήνα, χ.χ.**

***Η επικοινωνία από την αρχή μέχρι
το Ίντερνετ*, μετάφρ. Μ. Αλεβίζου,
εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998.**

**Λαστρέγκο Χριστίνα, *Από την
τηλεόραση στο βιβλίο*, μετάφρ. Φ.
Αρβανίτης, εκδ. Ντουντούμη,
Αθήνα, 2000.**

**Μπένετ Στηβ – Μπένετ Ρουθ, *365
μέρες χωρίς τηλεόραση*, μετάφρ.
Μ. Μούγιαννη, εκδ. Καστανιώτη,
Αθήνα, 1996.**

Μπλάκερ Τέρενς, *Με τη Μάγικα σαν βρεθούμε στην τηλεόραση θα μπορούμε*, μετάφρ. Ρ. Μπουμπουρή, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2005.

Ροντάρι Τζιάνι, *Ο Τζιπ μέσα στην τηλεόραση*, μετάφρ. Ν. Σιδέρη, εκδ. Δωρικός, Αθήνα, 1989.

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 13

Κατασκευές7

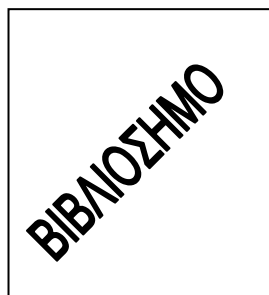
ΕΝΟΤΗΤΑ 14

Πάσχα61

ΕΝΟΤΗΤΑ 15

Τηλεόραση82

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

***Απαγορεύεται η αναπαραγωγή
οποιουδήποτε τμήματος αυτού του
βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα
(copyright), ή η χρήση του σε
οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή
άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.***

